

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο Σχέδιο Νόμου

**«ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ, ΣΧΟΛΑΖΟΥΣΩΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ
ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»**

A. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η αποτελεσματική διαχείριση και εποπτεία των περιουσιών που καταλείπονται για την εκτέλεση κοινωφελών σκοπών είναι ζήτημα μέγιστης εθνικής σημασίας τόσο από ηθικής πλευράς, ώστε να τιμάται ο ευεργέτης και να ενισχύεται θετικά η κοινωνική συνείδηση στο δρόμο της ευεργεσίας, όσο και από κοινωνικής πλευράς, ώστε να επιτελούνται οι κοινωφελείς σκοποί και να υποβοηθείται η κοινωνική αποστολή του κράτους. Ωστόσο, το υφιστάμενο πλαίσιο διαχείρισης, αξιοποίησης και εποπτείας των κοινωφελών περιουσιών παρουσιάζει ελλείψεις οι οποίες έχουν οδηγήσει σε σοβαρό προβληματισμό όσον αφορά την καταλληλότητα και αποτελεσματικότητά του.

Το ζήτημα των Εθνικών Κληροδοτημάτων έχει απασχολήσει κατά καιρούς και τη Βουλή των Ελλήνων. Η Ειδική Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας έχει ασχοληθεί με το θέμα αυτό το 1998 και το 2011, διαπιστώνοντας τις αδυναμίες του τρέχοντος καθεστώτος διαχείρισης και διατυπώνοντας προτάσεις.

Πρώτη εξ αυτών ήταν ο εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τα Εθνικά Κληροδοτήματα, δεδομένου ότι ο σχετικός αναγκαστικός νόμος 2039/1939 θεωρείται «ξεπερασμένος» και «υπερσυγκεντρωτικός» και είναι αδύνατον να ανταποκριθεί στις εξελίξεις των καιρών καθώς και στο έργο το οποίο καλούνται σήμερα να επιτελέσουν τα Κληροδοτήματα αυτά. Είναι γεγονός ότι ο α.ν.2039/1939 απηχεί τη νομική και οικονομική πραγματικότητα προηγούμενων δεκαετιών και συνιστά ένα βαρύ, γραφειοκρατικό πλέγμα που δεν συνάδει με την επιταγή εξυπηρέτησης του κοινωφελούς σκοπού υπέρ του οποίου ετάχθη η περιουσία.

Υπό το πρίσμα αυτό, το προτεινόμενο σχέδιο νόμου που συνοδεύει η έκθεση αυτή καταργεί τον α.ν. 2039/1939, ένα μνημειακό νόμο και ένα μνημειώδη όρο, συνδεδεμένα, εκτός από τη νομική τους διάσταση, με την ίδια τη νεότερη ιστορία και παράδοση του Έθνους, και επιχειρεί τη θεσμοθέτηση συστηματικά ενιαίου νομικού

πλαισίου για τις κοινωφελείς περιουσίες¹, καταργώντας και τη θεσμοθετημένη, εκ παραλλήλου προς τον α.ν.2039/1939, πανσπερμία διατάξεων.

Εδώ και αρκετά χρόνια, αρχής γενομένης από την αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001, που προβλέπει τη σύνταξη και τήρηση Μητρώου κοινωφελών περιουσιών, είχαν συγκροτηθεί αρκετές νομοπαρασκευαστικές επιτροπές, με σκοπό την αναθεώρηση του α.ν. 2039/1939. Συνοπτικά, ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή για τη σύνταξη νέου σύγχρονου Κώδικα που συγκροτήθηκε σε εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 14 του άρθρου 27 του ν.2166/1993 (Α' 137), συνεδρίασε επί μακρόν (περισσότερο από έναμιση χρόνο) για την επεξεργασία των διατάξεων του και υπέβαλε σχέδιο Κώδικα το έτος 2003, ενώ η ίδια Επιτροπή, σε δεύτερο στάδιο συνεδριάσεων, υπέβαλε και δεύτερο σχέδιο το έτος 2004. Εν συνεχεία, το 2011, συγκροτήθηκε νέα νομοπαρασκευαστική επιτροπή που κατέληξε σε σχέδιο το οποίο επίσης δεν προωθήθηκε για ψήφιση στη Βουλή μέχρι σήμερα. Τέλος, τον Οκτώβριο του 2012 συγκροτήθηκε νέα επιτροπή με εντολή την ταχύτατη περαίωση του έργου της και την παράδοση νέου σχεδίου νόμου για τις κοινωφελείς περιουσίες, στον οποίο πρέπει να περιλαμβάνονται και ρυθμίσεις για τις σχολάζουσες κληρονομίες που θα αντικαταστήσουν το β.δ. 18/ 20-10-1947 και θα συμπληρώσουν τις σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

Οι κύριοι άξονες της παρούσας νομοθετικής πρωτοβουλίας προέκυψαν από την μέχρι τώρα εμπειρία εφαρμογής του α.ν.2039/1939 καθώς και από τα πορίσματα της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής (των ετών 1998 και 2011), αφορούν δε τον εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου μέσα από την αποκέντρωση της εποπτείας και τη χρήση των σύγχρονων ηλεκτρονικών μέσων, την καταγραφή των κοινωφελών περιουσιών που ήδη υφίστανται και τον έλεγχο της τήρησης των σκοπών που θέτουν οι διαθέτες, τη χρηστή διαχείριση των περιουσιών

¹ Κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας και αμέσως μετά τη σύσταση του Ελληνικού Κράτους, εθνικοί ευεργέτες αφιέρωσαν περιουσίες στο έθνος, με κίνητρα την αγάπη προς την πατρίδα και την υποστήριξη του νεοσύστατου κράτους σε διάφορους τομείς της δραστηριότητάς. Καθιερώθηκε για το λόγο αυτό ο όρος «Εθνικά Κληροδοτήματα». Ο όρος αυτός, που αναφέρεται και στο Σύνταγμα (άρθρο 109 παρ. 3 - «μητρώο κληροδοτημάτων»), χρησιμοποιείται και στον προτεινόμενο κώδικα χωρίς ωστόσο να καλύπτει συνολικά το περιεχόμενό του, δεδομένου ότι προσπάθεια του νομοθέτη είναι να ρυθμίσει με το παρόν γενικότερα τις «κοινωφελείς περιουσίες».

με έμφαση στον κατασταλτικό έλεγχο και την τιμωρία περιπτώσεων κακοδιαχείρισης από τους εντεταλμένους για την διαχείρισή τους και την απλούστευση των διαδικασιών με σκοπό την τήρηση των υποχρεώσεων που το Κράτος, δια των οργάνων του, αναλαμβάνει διαχρονικά απέναντι στους διαθέτες και δωρητές των περιουσιών, δηλαδή να τιμήσει την υπόσχεσή του για την τήρηση των επιθυμιών τους, σχετικά με τον τρόπο αξιοποίησης των περιουσιών και την επίτευξη του σκοπού τους.

Είναι γεγονός ότι ο μεγάλος αριθμός καταλειπόμενων περιουσιών, το εύρος των σκοπών τους και το ποικίλο οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο των διαθετών, αποτελούν ένα ρευστό μίγμα που απαιτείται να πλαισιωθεί με παρεμβάσεις στα ζητήματα διοίκησης και διαχείρισης, σύμφωνα με καθιερωμένες βασικές αρχές, μεθόδους και πρακτικές, εξορθολογιστικής διοίκησης και διαφανούς διαχείρισης, που δεν θα αποκλίνει από το βασικό πυρήνα της συνταγματικής ρύθμισης του άρθρου 109 Σ για τη διατήρηση του περιεχομένου και των όρων της διαθήκης ή δωρεάς.

Η καταγραφή όλων των περιουσιών, η κατάταξή τους ανάλογα με τον εξυπηρετούμενο σκοπό και τα μέσα εκπλήρωσής του και η εντεύθεν εποπτεία της αποτελεσματικής διοίκησης και διαχείρισής τους οδηγεί σε επίλυση πρακτικών ζητημάτων σχετικά με τη συνέχιση της λειτουργίας της περιουσίας σύμφωνα με τη βούληση του διαθέτη και, συμπληρωματικά, το νόμο. Η μέχρι τώρα εμπειρία της εποπτείας των περιουσιών έχει δείξει ότι οι διοικητικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο της οφειλόμενης εποπτείας των περιουσιών οφείλουν να μην προβάλλουν προσκόμματα στην διοίκηση και διαχείριση, ούτε να εμποδίζουν την επίκαιρη κατά χρόνο λήψη των αναγκαίων αποφάσεων, διότι αλλιώς έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στην ορθή και αποτελεσματική διοίκηση και διαχείριση των περιουσιών. Γι' αυτό και λαμβανομένου υπόψη του τακτικού ελέγχου της διαχείρισης των περιουσιών που κατοχυρώνεται με τη συνδρομή του ιδιωτικού τομέα που ειδικεύεται στη διεξαγωγή λογιστικών ελέγχων, οι προληπτικές εγκρίσεις των πράξεων των οργάνων, που έχουν σκοπό να αποσοβούν τη λήψη μη νομίμων αποφάσεων πρέπει να ελαχιστοποιηθούν κατά το δυνατό και να δοθεί έμφαση στον κατασταλτικό έλεγχο.

Τέλος, στον παρόντα Κώδικα κρίθηκε σκόπιμο να περιληφθεί και το νομικό πλαίσιο διαχείρισης των σχολαζουσών κληρονομιών. Οι σχολάζουσες κληρονομίες αποτελούν έναν ανεκμετάλλευτο πλούτο του Κράτους, ο οποίος παραμένει για χρόνια

ανενεργός, εξαιτίας γραφειοκρατικών αγκυλώσεων και ανεπαρκειών του υφιστάμενου νομικού πλαισίου. Παρά το γεγονός ότι οι σχολάζουσες κληρονομίες διαφοροποιούνται εννοιολογικά από τις κοινωφελείς περιουσίες, υπό την έννοια ότι δεν καταλείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών αλλά περιέρχονται στο Δημόσιο ως τελευταίο εξ αδιαθέτου κληρονόμο, η διαχείρισή τους, μετά την αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, ομοιάζει προς τη διαχείριση των περιουσιών που καταλείπονται στο Δημόσιο χωρίς όρο (Κεφάλαιο Δ' του κώδικα). Επιπλέον, δεν θα πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι και οι σχολάζουσες κληρονομίες αποτελούν έναν πολύτιμο πόρο του Δημοσίου που μπορεί να αξιοποιηθεί για την εξυπηρέτηση κοινωφελών και, γενικότερα, κοινωνικών σκοπών. Οι παραπάνω προβληματισμοί, σε συνδυασμό με λόγους συστηματικής ενότητας, οδήγησαν στη συμπερίληψη στον παρόντα Κώδικα Κεφαλαίου Η' αφιερωμένου στον εκσυγχρονισμό του πλαισίου εντοπισμού και αξιοποίησης των σχολαζουσών κληρονομιών.

Β. ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Βασικός σκοπός του νέου κώδικα είναι ο εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου των κοινωφελών περιουσιών, ώστε να διασφαλίζεται η επιτυχία της αποστολής του Κράτους που περιγράφηκε πιο πάνω. Ο βασικός αυτός σκοπός επιτυγχάνεται με την θεσμοθέτηση μιας δέσμης ιδεών και συγκεκριμένα:

- α) καθιερώνεται Μητρώο Κοινωφελών Περιουσιών και Μητρώο Σχολαζουσών Κληρονομιών, για την υλοποίηση της συνταγματικής πρόβλεψης του άρθρου 109 παρ. 3 Σ και την αποτελεσματική παρακολούθηση της καταγραφής, εκκαθάρισης και διοίκησης των περιουσιών,
- β) καθιερώνονται τακτικοί, σε ετήσια βάση, έλεγχοι όλων εν γένει των κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών. Δεδομένου ότι ένα τέτοιο έργο είναι αδύνατο να επιτελεστεί στο σύνολό του από τις υπηρεσίες του Δημοσίου, προβλέπεται η σύναψη συμφωνίας - πλαισίου του Δημοσίου με ελεγκτικά γραφεία που λειτουργούν στη χώρα μας επί τη βάση του ν. 3693/2008 και αποτελούν πιστοποιημένα όργανα λογιστικών ελέγχων. Ο κατασταλτικός έλεγχος συμπληρώνεται από τη συντρέχουσα αρμοδιότητα της Οικονομικής Επιθεώρησης να εξετάζει περιπτώσεις στις οποίες διαπιστώνονται ατασθαλίες ή τις οποίες παραπέμπει προς έλεγχο η αρμόδια αρχή,

γ) εισάγονται ταχείες και αποτελεσματικές διαδικασίες προληπτικού ελέγχου – όπου απαιτείται - των πράξεων των οργάνων εκκαθάρισης και διοίκησης των περιουσιών ελέγχου ενώ παράλληλα περιορίζεται στις περιπτώσεις όπου είναι πραγματικά απαραίτητη η προηγούμενη γνωμοδότηση των Συμβουλίων Κοινοφελών Περιουσιών, λαμβανομένων υπόψη και των καθιερούμενων διαδικασιών κατασταλτικού ελέγχου,

δ) οργανώνεται Μητρώο προσώπων, φυσικών και νομικών, τα οποία θα έχουν την υποδομή και την τεχνογνωσία να ασκούν καθήκοντα εκκαθαριστών, εκτελεστών, διοικητών και διαχειριστών των κοινοφελών περιουσιών, καθώς και κηδεμόνων σχολαζουσών κληρονομιών, οι οποίοι αποτελούν τον κατ'εξοχήν κινητήριο μοχλό των διαδικασιών διοίκησης και εκκαθάρισης των περιουσιών, και καθιερώνεται αντικειμενικός και αδιάβλητος τρόπος επιλογής διὰ κληρώσεως,

ε) εισάγονται ευέλικτες διαδικασίες αποτελεσματικής διαχείρισης και αξιοποίησης της περιουσίας που συνοδεύονται από ασφαλιστικές δικλείδες για την προάσπιση των συμφερόντων των τιμώνων και του δημοσίου συμφέροντος,

στ) ενισχύονται οι αρμοδιότητες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης με σκοπό την αποτελεσματικότερη άσκηση της εποπτείας και, τέλος,

ζ) ενοποιείται, στον ίδιο νόμο, η αντιμετώπιση των κοινοφελών περιουσιών και των σχολαζουσών κληρονομιών, δεδομένου ότι εν πολλοίς τα θέματα της διοίκησης και εκκαθάρισης των περιουσιών είναι κοινά.

Τέλος, επισημαίνεται ότι το παρόν σχέδιο νόμου προτείνεται ουσιαστικά ως εκτελεστικός νόμος του Συντάγματος. Συνεπώς, η ευρεία ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 109 του Συντάγματος, όπως έχει διαμορφωθεί από τον Άρειο Πάγο και το Συμβούλιο της Επικρατείας υπό το ισχύον νομοθετικό καθεστώς του α.ν.2039/1939, ελήφθησαν υπόψη κατά την κατάρτιση των νέων διατάξεων.

Γ. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Στο Κεφάλαιο Α' περιλαμβάνονται γενικές διατάξεις, ήτοι ενδεικτικά, διατάξεις που αφορούν τον ορισμό σημαντικών εννοιών, την αποσαφήνιση των αρμοδίων αρχών, την συγκρότηση συμβουλίων Κοινοφελών Περιουσιών στο Υπουργείο Οικονομικών και στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, τον προσδιορισμό των αρμοδίων για την έγκριση αλλαγής του σκοπού δικαστηρίων και την τηρούμενη διαδικασία.

Άρθρο 1

Στο άρθρο 1 δίδονται οι αναγκαίοι για την κατανόηση και ερμηνεία του νόμου ορισμοί του κοινωφελούς σκοπού, της περιουσίας, της συστατικής πράξης, της αρμόδιας αρχής και του Συμβουλίου Κοινωφελών Περιουσιών που γνωμοδοτεί σε πλείστες περιπτώσεις. Η έννοια του κοινωφελούς σκοπού έχει τύχει θεωρητικής και νομολογιακής επεξεργασίας σε μεγάλο βαθμό, κρίθηκε όμως ότι χρειάζεται παρέμβαση στο ουσιαστικό της περιεχόμενο, έστω και με ενδεικτική απαρίθμηση επιμέρους σκοπών. Έτσι τίθεται αντί του «κρατικός» ο «εθνικός» σκοπός, τόσο για τη συμπόρευση του όρου με το Σύνταγμα (άρθρο 1) όσο και γιατί είναι ευρύτερος του «κρατικός». Συμπεριλήφθηκε ο «εκπαιδευτικός σκοπός», αν και περιέχεται στον όρο «πολιτιστικός», όχι μόνο για την ιδιαίτερη σημασία του, αλλά κυρίως για την ιστορική και ποσοτική εμφάνιση του στην πράξη (κυρίως αρωγή ανατροφής, πνευματικής και ηθικής αγωγής των νέων) και την κοινή πρόσληψη μιας πιο περιορισμένης έννοιας του όρου «πολιτιστικός» (κυρίως σε σχέση με το πολιτιστικό περιβάλλον).

Άρθρο 2.

Με το άρθρο 2 ορίζονται οι υποχρεώσεις του Δημοσίου και κατανέμονται οι αρμοδιότητες μεταξύ του Υπουργού Οικονομικών και του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Η αναφορά στις υποχρεώσεις του Δημοσίου (παρ. 1) επαναλαμβάνει προϊσχύουσα διάταξη του α.ν.2039/1939 και αποτυπώνει με συντομία τη βασική υποχρέωση του Κράτους που απορρέει από τη συνταγματική επιταγή του άρθρου 109 Σ και συνίσταται στο σεβασμό και την τήρηση της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή. Σύμφωνα με την ερμηνεία που έχει νομολογιακά δοθεί στο άρθρο 109 Σ, η διάταξη αυτή, κατά την αληθή της έννοια, αφορά όχι μόνο το περιεχόμενο ή τους όρους της διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή κοινωφελούς σκοπού, αλλά και τους ορισμούς του διαθέτη ή δωρητή για τον τρόπο διαχείρισεως της περιουσίας, που έχει διατεθεί ή δωρηθεί, διότι οι ορισμοί αυτοί, μαζί με τον σκοπό, αποτελούν ουσιώδες μέρος του περιεχομένου και των όρων της διαθήκης ή δωρεάς. Υπό αυτό το πρίσμα, είχε ήδη ερμηνευθεί υπό το καθεστώς του άρθρου 2 του α.ν.2039/1939, ότι ο προβλεπόμενος από το νόμο αυτό έλεγχος του Υπουργείου Οικονομικών στη διαχείριση των περιουσιών που καταλείπονται υπέρ κοινωφελούς σκοπού δεν είναι ουσιαστικός, περιορίζεται δε στην τήρηση των

διατάξεων της συστατικής πράξης και των διατάξεων του νόμου που έχουν χαρακτήρα δημόσιας τάξης (ΟΛΑΠ 8/1994). Συναφώς έχει γίνει δεκτό ότι οι υπαγόμενες στην προστασία του άρθρου 109 Σ κοινωνικές περιουσίες δεν μπορούν, κατ' αρχήν να εξαιρεθούν από την εφαρμογή γενικών νομοθετικών μέτρων, τα οποία αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση γενικότερου δημόσιου συμφέροντος, όταν μάλιστα η θέσπιση των μέτρων αυτών υπαγορεύεται από άλλες συνταγματικές διατάξεις (ΟΛΣΤΕ 1191/2009). Η ανωτέρω πάγια νομολογία του Αρείου Πάγου και του Συμβουλίου της Επικρατείας ως προς τα όρια του σεβασμού της βούλησης του διαθέτη αποτυπώνεται και στην παρ. 2 του παρόντος άρθρου.

Το κράτος, υποχρεούται, χάριν της ύπαρξης και συνέχειας των κοινωνικών περιουσιών, να εποπτεύει προληπτικά και να καταστέλλει, αν δεν τις προλαβαίνει, ενέργειες αντίθετες στην ορθολογική διαχείριση τους. Οι εγγυήσεις του τρόπου εποπτείας στο σχέδιο του νόμου, περιβαλλόμενες την ισχύ κανόνων δημόσιας τάξης, υπηρετούν κατά ένα κοινό μέτρο και ισόρροπα, τη βούληση του διαθέτη ή δωρητή, και την ανάγκη να εκδηλώνεται αυτή στο πλαίσιο της έννομης τάξης και ειδικότερα των κανόνων, που προσιδιάζουν στο ρυθμιζόμενο πεδίο των κοινωνικών σκοπών. Άλλωστε στις περισσότερες διατάξεις του σχεδίου νόμου δηλώνεται η προτεραιότητα του σεβασμού της βούλησης αυτής, με την έκφραση «αν δεν ορίζεται διαφορετικά στη συστατική πράξη». Έτσι προκύπτει ως κανόνας στο νόμο η κατ' ισχύς της βούλησης του διαθέτη και παράλληλα η αποδοχή κανόνων του νόμου, που είναι, κατά τη φύση και τη διατύπωσή τους, δημόσιας τάξης, χωρίς ιδιαίτερες ερμηνευτικές δυσχέρειες. Η ιεράρχηση αυτή εμφανίζεται σύμφωνη και τη συνταγματική πρόβλεψη ενόψει του γεγονότος ότι το άρθρο 109 παρ. 3 Σ επιβάλλει στο νομοθέτη να ορίσει τα θέματα διοίκησης και διαχείρισης κάθε κληροδοτήματος, δεν θέτει όμως, άλλους περιορισμούς εκτός από τη συμφωνία αυτών με τη βούληση του διαθέτη, ενώ, ως προς τη ρύθμιση «κάθε άλλου συναφούς ζητήματος», δεν θέτει περιορισμό.

Με τις διατάξεις των παρ. 3 έως 6 του άρθρου κατανέμονται οι αρμοδιότητες μεταξύ του Υπουργού Οικονομικών και του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ενόψει της πρόσφατης μεταρρύθμισης στα θέματα της αποκέντρωσης του κράτους, με το ν. 3852/2010 (Α' 87). Ακολουθώντας την τάση αποκέντρωσης που διέπει το ν. 3852/2010 και λαμβάνοντας υπόψη το πραγματικό δεδομένο ότι υπάρχουν φορείς οι οποίοι διαχειρίζονται περιουσίες κατεσπαρμένες στην επικράτεια για εκτέλεση

πολλών σκοπών, το παρόν σχέδιο νόμου προέκρινε την ανάθεση, βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων, περισσότερων αρμοδιοτήτων στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση προκειμένου η εποπτεία των οργάνων να ασκείται όσο γίνεται πιο κοντά στον τόπο που ασκούν τα καθήκοντά τους.

Συγκεκριμένα, με γνώμονα τη διευκόλυνση της άσκησης εποπτείας, ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης καθίσταται αρμόδιος όταν ο σκοπός της περιουσίας εκτελείται κατά κύριο λόγο μέσα στα όρια μιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ανεξαρτήτως του τόπου που βρίσκεται η περιουσία, ή όταν, αν και ο σκοπός εκτελείται σε περισσότερες Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, η περιουσία βρίσκεται μέσα στα όρια μιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Επίσης ο Γενικός Γραμματέας έχει αρμοδιότητα για όλα τα θέματα που σχετίζονται με διαχείριση ακινήτων των περιουσιών που βρίσκονται στα χωρικά όρια της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, πλην των περιουσιών που υπάγονται στην άμεση διαχείριση του Υπουργείου Οικονομικών και όσων καταλείπονται χωρίς όρο προς το Δημόσιο. Με τη ρύθμιση αυτή, η αρμόδια αρχή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναλαμβάνει την ευθύνη διενέργειας πράξεων τρέχουσας διαχείρισης των ακινήτων που βρίσκονται στα χωρικά της όρια (π.χ. εκμίσθωση, διενέργεια επισκευών, λήψη μέτρων προστασίας) ώστε η διαχείριση αυτή να καταστεί πιο άμεση και, συνεπώς, πιο αποτελεσματική, μειώνοντας ταυτόχρονα τις σχετικές δαπάνες. Σημειώνεται ότι τυχόν εκποίηση των ακινήτων δεν περιλαμβάνεται στις πράξεις τρέχουσας διαχείρισης καθώς συνεπάγεται οριστική αποξένωση από το ακίνητο. Τέλος, για τους ίδιους λόγους, ο Γενικός Γραμματέας καθίσταται αρμόδιος για τις σχολάζουσες κληρονομίες, όταν τα ακίνητα στοιχεία της περιουσίας περιλαμβάνονται στα χωρικά όρια της αρμοδιότητάς του.

Σε όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις αρμόδιος είναι ο Υπουργός Οικονομικών, ενώ κατ' εξαίρεση, συντρέχει αρμοδιότητα του Υπουργού και σε ορισμένες ρητώς κατονομαζόμενες περιπτώσεις που αυτό υπαγορεύεται για την αποτελεσματικότερη άσκηση της εποπτείας ή από λόγους γενικότερου συμφέροντος (περιουσίες με ή χωρίς όρο προς το Δημόσιο ή υπαγόμενες στην άμεση διαχείριση του Υπουργείου Οικονομικών, εποπτεία της Επιτροπής Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων και του Βαρβακείου ιδρύματος, περιουσίες ιδιαίτερα μεγάλης αξίας).

Στην παρ. 5 λαμβάνεται πρόνοια για την επίλυση ενδεχόμενης σύγκρουσης

αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείου Οικονομικών και Αποκεντρωμένης Διοίκησης μετά από γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Κοινωνικών Περιουσιών του άρθρου 7.

Τέλος, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών μπορεί να μεταβιβάζονται και άλλες αρμοδιότητες στον Γ.Γ. Απ. Διοίκησης (παρ. 6).

Άρθρο 3

Με το άρθρο 3 τίθενται οίγονικοί κανόνες για την αποδοχή ή αποποίηση κληρονομιών που καταλείπονται στο Δημόσιο, σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες του Αστικού Κώδικα αλλά και τις ρυθμίσεις του α.ν.2039/39. Εισάγεται ωστόσο καινοτομία όσον αφορά την προηγούμενη γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Κοινωνικών Περιουσιών σε περίπτωση αποδοχής ή αποποίησης κληρονομιών. Στο πλαίσιο μείωσης της γραφειοκρατίας και ελάφρυνσης του έργου του Συμβουλίου, ορίζεται πλέον ότι γνωμοδότησή του απαιτείται μόνο στις περιπτώσεις που η αξία της περιουσίας υπερβαίνει τις 100.000 € (παρ. 1 του παρόντος άρθρου σε συνδυασμό με το άρθρο 7).

Άρθρο 4

Με το άρθρο 4 καθιερώνεται ένα πλέγμα υποχρεώσεων δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών καθώς και ιδιωτών για την ταχεία και κατά το δυνατόν ακριβή ενημέρωση των αρμόδιων αρχών σχετικά με περιουσίες που θα μπορούσαν να υπαχθούν στο νόμο, ως κοινωνοφελείς ή σχολάζουσες. Η εισαγωγή της ρύθμισης αυτής κρίθηκε αναγκαία λόγω της διαπίστωσης ότι υπάρχει μια ευρεία κατηγορία προσώπων που, λόγω της θέσης και των καθηκόντων τους, γίνονται αποδέκτες πληροφοριών που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην προσπάθεια του Κράτους για έγκαιρη γνώση και αποτελεσματική διαχείριση κοινωνοφελών περιουσιών. Σημειώνεται ότι συμπληρωματικά ισχύουν και οι διατάξεις του άρθρου 116, περίπτωση γ) και δ) του ν. 2961/2001.

Ειδικότερα ως προς τη ρύθμιση της παρ. 4 διευκρινίζεται ότι η υποχρέωση ενημέρωσης των αρμόδιων αρχών για τη διάλυση σωματείου αφορά το σύνολο των σωματείων, ανεξαρτήτως του επιδιωκόμενου σκοπού. Η τυχόν υπαγωγή της περιουσίας του διαλυθέντος σωματείου στις διατάξεις του παρόντος Κώδικα, εφόσον ο σκοπός τον οποίο υπηρετούσε ήταν κοινωνοφελής, γίνεται με μέριμνα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην οποία διαβιβάζεται η απόφαση λύσης. Η

Αποκεντρωμένη Διοίκηση οφείλει περαιτέρω να διαβιβάσει το σχετικό φάκελο στην κατά το άρθρο 2 του Κώδικα αρμόδια αρχή.

Η παράβαση των υποχρεώσεων του παρόντος άρθρου επιφέρει, κατά περίπτωση, τις κυρώσεις των άρθρων 71 και 72.

Τέλος, με την παρ. 6 προβλέπεται, ως κίνητρο, αμοιβή για τα πρόσωπα που καταδεικνύουν περιουσιακά στοιχεία του παρόντος κώδικα, η οποία καταβάλλεται μετά την εκκαθάριση και την περιέλευση των περιουσιακών αυτών στοιχείων στο Δημόσιο ή τον φορέα εκτέλεσης κοινωφελούς σκοπού.

Άρθρο 5

Με το άρθρο αυτό ορίζονται οι αρχικές ενέργειες εξακρίβωσης των περιουσιών, πριν τον ορισμό των οργάνων εκκαθάρισης και διαχείρισης των περιουσιών και τα αρμόδια για την εξακρίβωση όργανα. Ως αρμόδια αρχή για την προσωρινή διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας νοείται η αρμόδια κατά το άρθρο 2 αρχή.

Άρθρο 6

Με το άρθρο 6 στο Υπουργείο Οικονομικών συνιστάται Κεντρικό Συμβούλιο Κοινωφελών Περιουσιών (στο εξής Κ.Σ.Κ.Π.) και ορίζονται τα μέλη και ο τρόπος υπόδειξής τους. Με σκοπό την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση τεχνικών ζητημάτων που ανακύπτουν ενώπιον του Συμβουλίου και άπτονται της καλύτερης αξιοποίησης των κοινωφελών περιουσιών προβλέπεται η συμμετοχή εξειδικευμένων σε θέματα επενδύσεων και εκτίμησης ακινήτων ιδιωτών, μελών του Οικονομικού και Τεχνικού Επιμελητηρίου, αντίστοιχα. Επιπλέον, παρέχεται η δυνατότητα στο Συμβούλιο να καλεί υπαλλήλους των συναρμοδίων εκ του σκοπού της περιουσίας Υπουργείων, χωρίς δικαίωμα ψήφου, κάθε φορά που τα θέματα της ημερήσιας διάταξης απαιτούν τη συνεισφορά τους. Η θητεία των μελών του Κεντρικού Συμβουλίου ορίζεται τριετής και μπορεί να ανανεωθεί μόνο για μία φορά, ώστε να καθίσταται δυνατή η ανανέωση της σύνθεσης του οργάνου. Εξαιρέση από τον περιορισμό αυτό εισάγεται για τον Προϊστάμενο της Δ/νσης Κοινωφελών Περιουσιών του Υπ. Οικονομικών, ο οποίος οφείλει σε κάθε περίπτωση να συμμετέχει στο Συμβούλιο λόγω αρμοδιότητας.

Άρθρο 7

Με το άρθρο 7 ορίζονται οι γνωμοδοτικές αρμοδιότητες του Κ.Σ.Κ.Π. και επανακαθορίζεται, κατά τρόπο ουσιαστικό, ο ρόλος του. Υπό το καθεστώς του

α.ν.2039/39 το Εθνικό Συμβούλιο Κληροδοτημάτων, παρεμβαλλόταν, δια της γνωμοδότησής του, στη συντριπτική πλειοψηφία των αποφάσεων της αρμόδιας εποπτικής αρχής με αποτέλεσμα, αφενός, την καθιέρωση αργών και γραφειοκρατικών διαδικασιών και, αφετέρου, τον υπέρμετρο φόρτο εργασίας. Με τις προτεινόμενες διατάξεις, το Κ.Σ.Κ.Π. ανάγεται σε συμπαραστάτη της Διοίκησης που παρεμβαίνει, εκ του νόμου, σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις, όταν η δυσκολία ή το οικονομικό αντικείμενο της υπόθεσης το απαιτούν. Έτσι, σε περιπτώσεις αποδοχής, αποποίησης, εκποίησης και αξιοποίησης ο ρόλος του Συμβουλίου επικεντρώνεται στην καθοδήγηση της Διοίκησης για τη διαχείριση μεγάλων περιουσιών. Με τον τρόπο αυτό μειώνεται αισθητά η γραφειοκρατία ενώ ταυτόχρονα ενισχύεται η έννοια του κατασταλτικού ελέγχου, κατ' αντιδιαστολή προς τον προληπτικό έλεγχο, στον οποίο είχε δοθεί το βάρος από το νομοθέτη του α.ν.2039/39. Διευκρινίζεται ωστόσο ότι ο Υπουργός Οικονομικών έχει την εξουσία να ζητά τη γνώμη του Συμβουλίου κάθε φορά που το κρίνει αναγκαίο. Θεσπίζεται επίσης για πρώτη φορά η αρμοδιότητα γνωμοδότησης για την επίλυση θεμάτων γενικότερης σημασίας που παραπέμπονται σε αυτό από τα Συμβούλια Κ.Π. των Απ. Διοικήσεων ώστε το Κεντρικό Συμβούλιο να αποκτήσει οιονεί συντονιστικό ρόλο για την ενιαία προσέγγιση και επίλυση των προβλημάτων που αναφύονται.

Άρθρο 8

Με το άρθρο 8 ορίζονται τα της συγκρότησης των Συμβουλίων Κοινωφελών Περιουσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και οι γνωμοδοτικές τους αρμοδιότητες, κατ' αντιστοιχία προς τα προβλεπόμενα για το Κ.Σ.Κ.Π.. Το πνεύμα αποκέντρωσης που διέπει το προτεινόμενο σχέδιο νόμου σε συνδυασμό με τη νέα σύνθεση των Συμβουλίων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναμένεται να οδηγήσει σε ταχύτερη και αποτελεσματικότερη επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι κοινωφελείς περιουσίες που εποπτεύονται από το Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Άρθρο 9

Με το άρθρο 9 προβλέπεται η δυνατότητα ορισμού αποζημίωσης των μελών των Συμβουλίων για τη συμμετοχή τους σ' αυτά, εντός των ορίων του ν. 4024/2011.

Άρθρο 10

Στο άρθρο 10 επαναλαμβάνονται η συνταγματική επιταγή του άρθρου 109, παρ. 1, του Συντάγματος, περί υποχρέωσης επακριβούς τήρησης της βούλησης του διαθέτη

ή δωρητή όπως δηλώνεται στη συστατική πράξη καθώς και η διαδικασία της συνταγματικά προβλεπόμενης (109 παρ. 2 Σ) δυνατότητας επωφελέστερης αξιοποίησης της καταλειπόμενης περιουσίας, η οποία ρυθμιζόταν συμπληρωματικά από τον ν.455/1976 (παρ. 3 και 4 του παρόντος άρθρου). Αρμόδιο δικαστήριο είναι, κατ' αρχήν, το Εφετείο Αθηνών. Η διατήρηση της αρμοδιότητας του Εφετείου Αθηνών, παρά το γεγονός ότι η διασπορά της εν λόγω αρμοδιότητας στα λοιπά Εφετεία της χώρας είχε προταθεί και από την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, κρίθηκε επιβεβλημένη για τους ακόλουθους λόγους: η συγκέντρωση των σχετικών υποθέσεων στο Εφετείο Αθηνών κατά τις τελευταίες δεκαετίες έχει οδηγήσει στην εξοκείωση του Δικαστηρίου αυτού με την ειδικότερη νομοθεσία αλλά και τα κατ' ιδίαν προβλήματα των κοινωφελών περιουσιών και στην ανάπτυξη ενιαίου και συνεκτικού τρόπου αντιμετώπισης. Κατά συνέπεια, παρατηρείται νομολογιακή ενότητα που ευνοεί την ασφάλεια δικαίου και τη συστηματική ερμηνεία του εφαρμοστέου δικαίου. Επιπλέον, η σύγκριση των προθεσμιών προσδιορισμού και εκδίκασης των οικείων υποθέσεων στα επιμέρους Εφετεία της χώρας κατέδειξε ότι δεν υφίστανται σημαντικές χρονικές αποκλίσεις που να συνηγορούν υπέρ της διασποράς της αρμοδιότητας για λόγους ταχύτητας της απονομής δικαιοσύνης. Εισάγεται καινοτομία για την επιτάχυνση εκδίκασης των υποθέσεων με μικρό οικονομικό αντικείμενο (περιουσίες αξίας μικρότερης των 20.000 €) για τις οποίες η καθ' ύλην αρμοδιότητα αποδίδεται στο Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της αρμόδιας αρχής. Οι σχετικές δίκες διεξάγονται χωρίς την υποχρεωτική παρουσία δικηγόρου, ώστε να μην υπάρχει οικονομική επιβάρυνση των περιουσιών (παρ. 5). Με τη ρύθμιση της παρ. 4 ενισχύεται η διαφάνεια γύρω από τις δίκες που επιδιώκουν την επωφελέστερη αξιοποίηση της περιουσίας και εκσυγχρονίζεται το σύστημα δημοσιότητας με την υποχρέωση ανάρτησης περίληψης της σχετικής αίτησης στην ιστοσελίδα της αρμόδιας αρχής. Όσον αφορά τους τρόπους επωφελέστερης αξιοποίησης, τους οποίους μπορεί να διατάξει το αρμόδιο δικαστήριο, κρίθηκε σκόπιμο να μην επαναληφθεί η –ούτως ή άλλως ενδεικτική απαρίθμηση του άρθρου 1 του ν.455/1976. Και τούτο διότι η συνεχώς εξελισσόμενη οικονομική και νομική πραγματικότητα διαμορφώνει συνεχώς νέους τρόπους αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων τους οποίους οι αιτούντες μπορούν να προβάλουν, η δε κρίση του αρμόδιου δικαστηρίου διαμορφώνεται με

βάση το υποβληθέν σε αυτό αίτημα, με αποτέλεσμα οποιοσδήποτε εναλλακτικός τρόπος αξιοποίησης γίνεται δεκτός από το δικαστήριο ως επωφελέστερος να είναι πιθανός. Είναι αυτονόητο ότι οι τρόποι αξιοποίησης που απαριθμούνται στο άρθρο 1 του ν.455/1976 εξακολουθούν να είναι δυνατοί, η δε σχετική νομολογία του Εφετείου Αθηνών που είχε εκδοθεί υπό το προηγούμενο νομικό καθεστώς χαράσσει τις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του νέου νόμου. Έτσι, επί παραδείγματι, ακίνητα περιουσιών τα οποία καταλείπονται με τον όρο του αναπαλλοτρίωτου ή άλλο συναφή όρο μπορεί να αξιοποιούνται, ύστερα από δικαστική απόφαση, με την κατά οποιονδήποτε τρόπο ανοικοδόμησή τους, αρκεί να διασφαλίζονται τα συμφέροντα της περιουσίας. Για την ανοικοδόμηση μπορεί, μεταξύ άλλων, να συνάπτονται δάνεια, να παρέχεται εμπράγματη ασφάλεια, να εκχωρούνται είτε πρόσοδοι είτε η εν όλω ή εν μέρει χρήση του ακινήτου για ορισμένο χρόνο ή να ανοικοδομείται αυτό με αντιπαροχή. Τα ακίνητα αυτά, καθώς και κινητά καταλειπόμενα με τον αυτό όρο, μπορεί, ύστερα από δικαστική απόφαση που εκδίδεται κατά τις προηγούμενες παραγράφους, να ανταλλάσσονται με άλλα ισάξια ή να εκποιούνται, προκειμένου το τίμημα να τοποθετηθεί σε άλλη συγκεκριμένη επένδυση πλέον ασφαλή ή προσοδοφόρα.

Διευκρινίζεται, τέλος, ότι, σύμφωνα και με την παρ. 1 του άρθρου 82, δεν καταλαμβάνονται από την παρούσα ρύθμιση πράξεις οι οποίες έχουν ήδη διενεργηθεί κατά το χρόνο δημοσίευσης του παρόντος, το κύρος των οποίων εξακολουθεί να διέπεται από τον α.ν.2039/1939.

Άρθρο 11

Με το άρθρο αυτό ρυθμίζονται δικονομικά θέματα εκτέλεσης της δικαστικής απόφασης που διατάσσει την επωφελέστερη αξιοποίηση της περιουσίας. Ειδικότερα, με την παρ. 1 τάσσεται προθεσμία ενός έτους για την τροποποίηση του οργανισμού ή καταστατικού του διοικούντος και διαχειριζόμενου την περιουσία νομικού προσώπου. Πριν την τροποποίηση του οργανισμού ή καταστατικού, η αξιοποίηση της περιουσίας συνεχίζει, κατ' αρχήν, να διενεργείται με τον τρόπο που έταξε ο διαθέτης ή δωρητής, εκτός από τις περιπτώσεις που λόγοι κατεπείγοντος επιτάσσουν την εκτέλεση της δικαστικής απόφασης πριν από την τροποποίηση.

Με την παρ. 2 προβλέπονται λεπτομέρειες λήψης και εκτέλεσης της δικαστικής

απόφασης του άρθρου 10 που εκδίδεται μετά από σχετική αίτηση για τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων κοινωφελούς ιδρύματος σε άλλο. Πρόκειται επομένως για περίπτωση εφαρμογής της παρ. 3 του άρθρου 10, όταν ζητείται από το δικαστήριο να αποφανθεί ότι η βούληση του διαθέτη ή δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιοδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος της, μέσω του υφιστάμενου ιδρύματος και να καθορίσει τον τρόπο της επωφελέστερης ή ασφαλέστερης αξιοποίησης της περιουσίας μέσω της διάθεσης των περιουσιακών του στοιχείων σε άλλο ίδρυμα. Στην περίπτωση αυτή, το αποκτών ίδρυμα θα πρέπει να προσεπικαλείται στη δίκη ώστε να λαμβάνει εγκαίρως γνώση της σκοπούμενης διάθεσης και να προβάλει τυχόν αντιρρήσεις. Με τη ρύθμιση διευκρινίζεται επίσης το χρονικό σημείο επέλευσης των έννομων αποτελεσμάτων της μεταβίβασης περιουσίας καθώς επίσης και η ευθύνη των διοικούντων μέχρι τη μεταβίβαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Με το Κεφάλαιο Β που περιλαμβάνει τα άρθρα 12 έως 15, εισάγεται η υποχρέωση τήρησης φακέλου για κάθε μία από τις κοινωφελείς περιουσίες που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου καθώς και Μητρώου Κοινωφελών Περιουσιών (Μητρώου Εθνικών Κληροδοτημάτων) από τις αρμόδιες αρχές του Υπουργείου Οικονομικών και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Εκπληρώνεται έτσι η συνταγματική επιταγή του άρθρου 109 παρ. 3, επιτυγχάνεται το ζητούμενο καταγραφής των κοινωφελών περιουσιών και ενισχύεται η διαφάνεια της λειτουργίας και εποπτείας τους, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρουν οισύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες και τα μέσα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, σύμφωνα και με τις σχετικές προτάσεις του πορίσματος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Η εφαρμογή των διατάξεων στην πράξη θα επιτρέψει όχι μόνο την πλήρη γνώση των περιουσιών που υπάρχουν, τόσο από τη Διοίκηση όσο και από κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο, αλλά και την εκκαθάριση αδρανών περιουσιών. Υπαίτια παράλειψη υποβολής των στοιχείων για τη σύνταξη του Μητρώου, συνδέεται με κυρώσεις σε βάρος των υπεύθυνων προσώπων, ενώ οι περιουσίες θεωρούνται αυτοδικαίως διαλυθείσες και το αρμόδιο Εφετείο αποφαινεται για την περαιτέρω τύχη τους.

Άρθρο 12

Με το άρθρο 12 καθιερώνεται το Μητρώο Κοινοφελών Περιουσιών (Μητρώο Εθνικών Κληροδοτημάτων) και ορίζονται οι αρμόδιες για την τήρησή του αρχές. Ειδικότερα, το Μητρώο υποστηρίζεται από βάση δεδομένων, για την οργάνωση της οποίας αρμόδια είναι η Διεύθυνση Κοινοφελών Περιουσιών του Υπουργείου Οικονομικών. Η ανωτέρω Διεύθυνση καθώς και οι αρμόδιες Διευθύνσεις των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων είναι οι εξουσιοδοτημένοι εκ του νόμου χρήστες για την καταχώριση στο Μητρώο των προβλεπόμενων στοιχείων. Ειδικά για τα υφιστάμενα, κατά την έναρξη ισχύος του νέου Κώδικα, προς καταχώριση στοιχεία προβλέπεται η δυνατότητα να αναδειχθεί, με διαγωνιστικές διαδικασίες, ιδιώτης ανάδοχος που θα αναλάβει το έργο της καταχώρισής τους στο Μητρώο. Ημεταβατική αυτή διάταξη κρίνεται αναγκαία προκειμένου να πραγματοποιηθεί εντός εύλογου χρόνου η καταχώριση του μεγάλου όγκου υφιστάμενων πληροφοριών, χωρίς να μονοπωληθεί για το έργο αυτό η Διοίκηση, η οποία θα πρέπει να μεριμνά και για την άσκηση της εκ του νόμου εποπτείας επί των κοινοφελών περιουσιών. Τέλος, προβλέπεται η δυνατότητα διασύνδεσης του Μητρώου με άλλα ειδικά μητρώα και δημόσια αρχεία.

Άρθρο 13

Στο άρθρο 13 ορίζεται η διάρθρωση του Μητρώου, το οποίο αποτελείται από το Γενικό Ευρετήριο Κοινοφελών Περιουσιών, το Φάκελο και τη Μερίδα. Στο Γενικό Ευρετήριο καταχωρίζονται όλες οι κοινοφελείς περιουσίες του παρόντος Κώδικα ενώ ο Φάκελος και η Μερίδα αφορούν κάθε κοινοφελή περιουσία ξεχωριστά. Το Γενικό Ευρετήριο και η Μερίδα τηρούνται υποχρεωτικά ηλεκτρονικά ενώ ο Φάκελος τηρείται, κατ' αρχήν, σε έγχαρτη μορφή αλλά μπορεί να προβλεφθεί η τήρησή του και σε ηλεκτρονική μορφή. Στο Φάκελο τηρούνται από την εκάστοτε αρμόδια αρχή όλα τα απαραίτητα έγγραφα που επιτρέπουν την παρακολούθηση και άσκηση αποτελεσματικής εποπτείας της περιουσίας (συστατική πράξη και σχετικές δικαστικές αποφάσεις και κανονιστικές πράξεις, οικονομικά στοιχεία, στοιχεία της διαχείρισης της περιουσίας). Τα βασικότερα από τα στοιχεία του Φακέλου τηρούνται και στην Μερίδα της περιουσίας με σκοπό την ευκολότερη πρόσβαση των ενδιαφερομένων στα στοιχεία αυτά μέσω της βάσης δεδομένων και του διαδικτυακού τόπου του Μητρώου. Τα όργανα εκκαθάρισης και διοίκησης των περιουσιών υποχρεούνται να ενημερώνουν, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, τις αρμόδιες υπηρεσίες για κάθε μεταβολή των στοιχείων του Φακέλου. Η παραβίαση της υποχρέωσης αυτής επισύρει

τις συνέπειες και κυρώσεις των άρθρων 71 παρ. 2 και 72 παρ. 1. Στοιχεία που δεν έχουν αναγγελθεί έγκαιρα δεν αντιτάσσονται έναντι του Δημοσίου ή τρίτων.

Η ηλεκτρονική τήρηση του Μητρώου που καθιερώνεται με το παρόν άρθρο εξυπηρετεί τη διαφάνεια, δια της εξ αποστάσεως πρόσβασης στα στοιχεία και της αναρτήσεως στο διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Οικονομικών. Η ανάγκη άλλωστε διαφάνειας έχει επισημανθεί αρκετές φορές με πορίσματα των αρμοδίων ελεγκτικών οργάνων (βλέπετε λ.χ. το έγγραφο ΓΕΔΔΦ715/11/6687/29.4.2011 του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης). Με την ενεργοποίηση των ηλεκτρονικών λειτουργιών του Μητρώου καθένας που ενδιαφέρεται για την κατάσταση και την τύχη της κοινωφελούς περιουσίας μπορεί άμεσα να ενημερώνεται χωρίς να προσφεύγει στις διοικητικές υπηρεσίες.

Παράλληλα, η τήρηση ενιαίας βάσης δεδομένων για το σύνολο των αρμόδιων αρχών θα διευκολύνει τη συγκέντρωση των πληροφοριών και την άσκηση αποτελεσματικής εποπτείας.

Άρθρο 14

Το άρθρο 14 ρυθμίζει θέματα σχετικά με τη λειτουργία και τη δημοσιότητα του Μητρώου. Οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να καταχωρούν αυτεπαγγέλτως και χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο Μητρώο τα προβλεπόμενα εκ του νόμου στοιχεία. Ειδικά όσον αφορά τα στοιχεία που καταχωρούνται στο Μητρώο σε ηλεκτρονική μορφή, οι αρμόδιες αρχές προβαίνουν οι ίδιες στην παραγωγή ψηφιακών αντιγράφων, εφόσον τα στοιχεία δεν αποστέλλονται από τους υπόχρεους σε ηλεκτρονική μορφή. Η ημερομηνία έναρξης καταχωρίσεων στα ηλεκτρονικά μέρη του Μητρώου (Γενικό Ευρετήριο και Μερίδα) καθώς και αποστολής των στοιχείων σε ψηφιακή μορφή θα οριστούν με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Διευκρινίζεται επίσης ότι εφόσον η καταχώριση στο Μητρώο είναι εσφαλμένη, χωρεί διόρθωση αυτής, ενώ αν τα νομικά ή πραγματικά δεδομένα της καταχώρισης έχουν αλλάξει, χωρεί μεταβολή. Η διόρθωση ή η μεταβολή διενεργούνται είτε απευθείας από την αρμόδια αρχή είτε μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων. Εννοείται δε ότι τυχόν διόρθωση ή μεταβολή δεν μπορεί να συνεπάγεται, άμεσα ή έμμεσα, αλλαγή της βούλησης του διαθέτη χωρίς να έχει προηγηθεί η διαδικασία έκδοσης δικαστικής απόφασης του άρθρου 10.

Με την παρ. 5 προβλέπεται η δυνατότητα των τρίτων ενδιαφερομένων να ζητήσουν αντίγραφα ή αποσπάσματα των στοιχείων της Μερίδας ή του Φακέλου. Η χορήγηση υπόκειται σε τέλος το οποίο αποτελεί έσοδο της αρμόδιας αρχής. Συναφώς, δίνεται η δυνατότητα κάθε ενδιαφερομένου να αποκτή πρόσβαση εξ αποστάσεως στα ηλεκτρονικά αρχεία του Μητρώου, έναντι καταβολής αντίστοιχου τέλους. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται η δημοσιότητα των στοιχείων που αφορούν τις κοινωφελείς περιουσίες ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζεται η αναγκαία για τη συντήρηση του πληροφοριακού συστήματος χρηματοδότηση.

Τέλος, παρέχεται εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Οικονομικών, Εσωτερικών και Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης να ρυθμίσουν με απόφασή τους τις τεχνικές λεπτομέρειες λειτουργίας του Μητρώου.

Άρθρο 15

Στο άρθρο 15 προβλέπονται οι ενέργειες για την αρχική καταχώριση των στοιχείων των περιουσιών στο Μητρώο καθώς και η τύχη των περιουσιών που δεν αναγγέλλονται.

Ειδικότερα, το όργανο διοίκησης των υφιστάμενων, κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου, περιουσιών οφείλει να αναγγείλει την ύπαρξή τους στην αρμόδια (σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 2) αρχή εντός 3 μηνών και να προσκομίσει εντός ενός έτους από την αναγγελία όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την κατάρτιση των φακέλων σύμφωνα με το άρθρο 12. Πρόκειται ουσιαστικά για μια διαδικασία αυτοαπογραφής των υφιστάμενων, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, περιουσιών προκειμένου να δημιουργηθεί ένα πλήρες Μητρώο αλλά και πλήρης φάκελος ανά περιουσία. Σε περίπτωση παρέλευσης άπρακτης της προθεσμίας που τάσσεται για την αναγγελία επιβάλλεται στους υπεύθυνους πρόστιμο μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ (περίπτωση α' της παρ. 2 του άρθρου 71), ενώ αν δεν αποσταλλούν τα οριζόμενα στοιχεία για την κατάρτιση του φακέλου, οι περιουσίες θεωρούνται αυτοδικαίως διαλυθείσες, αν η συμπλήρωση του φακέλου δεν είναι δυνατή από την αρμόδια αρχή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4. Το αρμόδιο δικαστήριο του άρθρου 10 αποφασίζει για την περαιτέρω αξιοποίησή τους, μετά από αίτηση του Δημοσίου ή όποιου έχει έννομο συμφέρον. Συνεπώς οι περιουσίες αυτές μπορούν, επί παραδείγματι, είτε να περιέλθουν στο Κράτος είτε να διατεθούν υπέρ υφιστάμενων ή μελλοντικών ιδρυμάτων για την εξυπηρέτηση του ίδιου ή

διαφορετικού κοινωφελούς σκοπούς. Η σχετική απόφαση ανήκει στο αρμόδιο Δικαστήριο. Σημειώνεται ότι η αυτοδίκαιη διάλυση των περιουσιών λαμβάνει χώρα ακόμα και στην περίπτωση που αυτές έχουν τη μορφή σωματείου ή ιδρύματος, κατά παρέκκλιση των διατάξεων 103, 104, 105, 117 και 118 ΑΚ. Επιπλέον, κατά των οργάνων διοίκησης των περιουσιών που διαλύθηκαν επιβάλλονται οι κυρώσεις της περίπτωσης α' της παρ. 2 του άρθρου 71 του παρόντος νόμου (παρ. 1). Καθίσταται αντιληπτό ότι για την εξακρίβωση των περιουσιών που δεν αναγγέλθηκαν και, συνεπώς, την εφαρμογή του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, απαιτείται η αντιπαραβολή των στοιχείων που διαθέτουν οι αρμόδιες αρχές κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου με τα στοιχεία που θα αναγγελθούν.

Επίσης, με την παρ. 4 προβλέπεται η υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να συμπληρώσει αυτεπαγγέλτως τους φακέλους περιουσιών και το Μητρώο με τα στοιχεία που έχει στην κατοχή της. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι η αρμόδια αρχή, ευθύς αμέσως μετά την πάροδο του εξαμήνου που προβλέπεται για την αναγγελία των υφιστάμενων περιουσιών, θα πρέπει να προβεί στη συγκέντρωση των στοιχείων που έχει στην κατοχή της για τις υφιστάμενες περιουσίες και στην έναρξη αντιπαραβολής τους με τα στοιχεία της αναγγελίας, ώστε η διαδικασία αυτοαπογραφής της παρ. 1 και η διαδικασία ελέγχου και συμπλήρωσης να βαίνουν παράλληλα. Με τον τρόπο αυτό η αυτοδίκαιη συμπλήρωση εκ μέρους της αρμόδιας αρχής θα μπορέσει να ολοκληρωθεί εντός της εξαμηνιαίας προθεσμίας που τάσσει η παρ. 4.

Για τις κοινωφελείς περιουσίες που θα συσταθούν μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, η ευθύνη δημιουργίας φακέλου, τήρησης και ενημέρωσης του Μητρώου, βαρύνει τις αρμόδιες αρχές (παρ. 5).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Στο κεφάλαιο Γ' περιλαμβάνονται διατάξεις που αφορούν κυρίως τους εκκαθαριστές, εκτελεστές διαθηκών, διοικητές ιδρυμάτων και κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών. Οι περισσότερες από αυτές τις διατάξεις που αφορούν στο διορισμό, την αποδοχή, την ανικανότητα για διορισμό, την έκπτωση, την αντικατάσταση και την παραίτηση είναι κοινής εφαρμογής. Κρίθηκε ως υπερβολικό μέτρο πρόνοιας και αντικίνητρο προσφοράς υπηρεσιών από τα πρόσωπα, που περιβάλλονται τις ανωτέρω

ιδιότητες, ενόψει μάλιστα των ήδη προβλεπόμενων κυρώσεων, να τεθεί διάταξη για την παροχή εγγυοδοσίας ή λήψη άλλων μέτρων σε βάρος του προσώπου και της περιουσίας τους, όπως προέβλεπε ο α.ν. 2039/1939. Επίσης, προβλέπεται για πρώτη φορά η ανάθεση διαχειριστικών ελέγχων σε ελεγκτικές εταιρίες προκειμένου να διασφαλιστεί η άσκηση ουσιαστικού ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης των περιουσιών.

Άρθρο 16

Στο άρθρο 16 προβλέπεται η κατάρτιση και τήρηση Μητρώου στο οποίο θα εγγράφονται, μετά από αίτησή τους, πρόσωπα, φυσικά και νομικά, που επιθυμούν την άσκηση καθηκόντων εκτελεστών διαθηκών, εκκαθαριστών και διαχειριστών κοινωφελών περιουσιών ή ιδρυμάτων και κηδεμόνων σχολαζουσών κληρονομιών. Η συμπερίληψη στο Μητρώο κατόπιν αίτησης των ενδιαφερομένων διασφαλίζει ότι τα πρόσωπα αυτά θα συμμετέχουν στα σχετικά έργα με τη βούλησή τους, πράγμα που αναμένεται να περιορίσει κατά πολύ την άρνηση αποδοχής του διορισμού τους, ενώ ο διορισμός τους μετά από κλήρωση εγγυάται διαφάνεια κατά τη διαδικασία επιλογής και ίσες πιθανότητες διορισμού για όλους τους εγγεγραμμένους.

Όταν προκύπτει ανάγκη διορισμού προσώπων είναι υποχρεωτικός ο διορισμός από το Μητρώο, ύστερα από κλήρωση, προσώπων που έχουν την επαγγελματική τους έδρα στον τόπο άσκησης των σχετικών καθηκόντων και η αποδοχή του διορισμού είναι υποχρεωτική, επί ποινή διαγραφής από το Μητρώο. Εξαίρεση από την ανωτέρω διαδικασία εισάγεται αποκλειστικά στην περίπτωση ανάγκης διορισμού από την αρχή προέδρου Διοικητικού Συμβουλίου, οπότε και θα πρέπει να δίνεται η ευχέρεια στη Διοίκηση να επιλέξει πρόσωπο με τις κατάλληλες γνώσεις και εμπειρία που, κατά περίπτωση, απαιτούνται. Ανάγκη διορισμού από το Μητρώο θα προκύπτει στις περιπτώσεις που προβλέπει ο κώδικας, όπως, ιδίως, όταν δεν ορίζεται εκτελεστής, εκκαθαριστής ή διαχειριστής με τη συστατική πράξη (άρθρο 17 παρ. 1), δεν υπάρχει πρόβλεψη για την αντικατάσταση του ορισθέντα με τη συστατική πράξη (άρθρο 19 παρ. 2), ο νόμιμος αναπληρωτής του ορισθέντα με τη συστατική πράξη κωλύεται, αποποιηθεί, παραιτηθεί ή δεν υπάρχει αναπληρωτής (άρθρο 19 παρ. 3), είναι ανέφικτος ο ορισμός αντικαταστάτη σύμφωνα με τις προβλέψεις της συστατικής πράξης (άρθρο 19 παρ. 6).

Καινοτομία εισάγεται με τη ρύθμιση της παρ. 3, σύμφωνα με την οποία για

περιουσίες των οποίων η αξία υπερβαίνει τα 3 εκατομμύρια ευρώ ορίζεται ως εκκαθαριστής, κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομιάς ή εκτελεστής διαθήκης αποκλειστικά νομικό πρόσωπο από τα εγγεγραμμένα στο Μητρώο. Στόχος της ρύθμισης αυτής είναι να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο υπηρεσιών και αυξημένη τεχνογνωσία κατά τη διοίκηση μεγάλων και σύνθετων περιουσιών, προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος και του κοινωφελούς σκοπού υπέρ του οποίου έχουν καταληφθεί.

Τα φυσικά πρόσωπα που αποδέχονται το διορισμό τους για την άσκηση καθηκόντων της παρ. 1 υποχρεούνται κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των καθηκόντων τους καθώς και τρία χρόνια μετά την ολοκλήρωση του έργου τους ή την τυχόν διαγραφή τους από το Μητρώο να υποβάλουν δήλωση περιουσιακής κατάστασης. Ως ολοκλήρωση του έργου τους νοείται ή έγκριση της οριστικής λογοδοσίας τους επί του εν λόγω έργου.

Άρθρο 17

Με το άρθρο 17 ορίζονται οι περιπτώσεις ορισμού εκκαθαριστή της κληρονομιάς είτε από το Δημόσιο, όταν αυτό είναι κληρονόμος, κληροδόχος, ή δωρεοδόχος χωρίς όρο, είτε όταν με πράξη διάθεσης κοινωφελούς περιουσίας δεν ανατίθεται η εκκαθάριση ή η εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού ή έργου στον κληρονόμο ή κληροδόχο ή εκτελεστή ή άλλο πρόσωπο.

Ρυθμίζονται επίσης η διαδικασία του διορισμού του εκκαθαριστή, με απόφαση της αρμόδιας αρχής, από το Μητρώο του προηγούμενου άρθρου και η αποδοχή του διορισμού του, ενώ σε περίπτωση άρνησης προβλέπεται ως ποινή η διαγραφή του από το Μητρώο.

Εφόσον με τη διαθήκη δεν ορίζεται εκτελεστής, πρέπει να δηλώσουν ο κληρονόμος ή ο κληροδόχος που βαρύνεται με την εκτέλεση κοινωφελούς σκοπού ή έργου και ο διοικητής συνιστώμενου κοινωφελούς ιδρύματος, αν αποδέχονται την ανάληψη των καθηκόντων του εκτελεστή, με έγγραφη δήλωση προς την αρμόδια αρχή. Η υποβολή δήλωσης παραλείπεται αν με τη συστατική πράξη ιδρύματος ορίζεται οδιοικητής αυτού και ως εκτελεστής της διαθήκης. Μετά την αποδοχή του διορισμού τους ο εκκαθαριστής, ο εκτελεστής και ο διοικητής του ιδρύματος ασκούν δημόσιο λειτουργήμα και υπάγονται στην εποπτεία και τον πειθαρχικό έλεγχο της αρμόδιας αρχής.

Άρθρο 18

Στο άρθρο 18 ορίζονται οι περιπτώσεις ανικανότητας διορισμού στα καθήκοντα του εκκαθαριστή ή εκτελεστή διαθήκης ή διοικητή ιδρύματος (ανήλικοι, τελούντες υπό δικαστική συμπαράσταση, πτωχεύσαντες που δεν έχουν αποκατασταθεί και καταδικασθέντες για κακούργημα ή πλημμέλημα από δόλο, για το οποίο απειλείται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών – παρ. 1). Οι λόγοι ανικανότητας αποτελούν συγχρόνως και λόγο έκπτωσης των διορισθέντων, εφόσον προκύψουν επιγενόμενα (παρ. 2).

Η ύπαρξη ή η επέλευση λόγων ανικανότητας δηλώνεται είτε από τους ίδιους τους διοριζόμενους, είτε από όσους ασκούν τη γονική μέριμνα ανήλικου, τους δικαστικούς συμπαραστάτες, τους σύνδικους πτώχευσης και τους εισαγγελείς, ανάλογα με την περίπτωση (παρ. 3).

Άρθρο 19

Στο άρθρο 19 καθορίζεται η διαδικασία αντικατάστασης των εκκαθαριστών, των εκτελεστών διαθήκης και των διοικητών ιδρυμάτων, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στη συστατική πράξη. Για την αντικατάσταση απαιτείται προηγούμενη ακρόαση του ενδιαφερομένου.

Οι λόγοι αντικατάστασης των προσώπων της προηγούμενης παραγράφου οφείλονται είτε στην σωματική ή πνευματική αδυναμία άσκησης των καθηκόντων είτε στην επιβολή κυρώσεων. Ιδιαίτερη περίπτωση αντικατάστασης αποτελεί η σύγκρουση συμφερόντων των ασκούντων τα καθήκοντα και συγγενών τους προς την περιουσία (παρ. 1).

Με την παράγραφο 2 ρυθμίζεται η περίπτωση της ύπαρξης περισσότερων εκτελεστών διαθήκης, οπότε η αντικατάσταση κάποιου εξ αυτών μπορεί να μην είναι αναγκαία ή να ρυθμίζεται από τη διαθήκη, ή τέλος να απαιτείται ο διοικητικός διορισμός νέου εκτελεστή, στη θέση του αντικαθιστώμενου.

Στην παράγραφο 3 ρυθμίζεται η περίπτωση εκτελεστή διαθήκης ή διοικητή ιδρύματος που διορίζεται με τη διαθήκη λόγω της ιδιότητάς του ως κρατικού λειτουργού, οπότε αν προκύψει ανάγκη αντικατάστασής του διορίζεται ο νόμιμος αναπληρωτής του και αν και αυτός κωλύεται, αποποιηθεί ή παραιτηθεί ή αν δεν υφίσταται αναπληρωτής, ο αντικαταστάτης του διορίζεται αυτεπάγγελα από την αρμόδια αρχή.

Στις παραγράφους 5 και 6 ρυθμίζεται η περίπτωση αντικατάστασης εκτελεστή

διαθήκης ή διοικητή ιδρύματος με επιλογή από τους λοιπούς (εκτελεστές ή μέλη της διοίκησης). Σε αυτήν την περίπτωση, ο αντικαταστάτης ορίζεται με μόνη την απόφαση των λοιπών, η οποία κοινοποιείται εν συνεχεία στην αρμόδια αρχή. Ο έλεγχος της αρμόδιας αρχής περιορίζεται στην εξέταση τυχόν συνδρομής κωλύματος διορισμού. Στις ίδιες παραγράφους αντιμετωπίζεται και η περίπτωση κατά την οποία είναι ανέφικτος ο διορισμός αντικαταστάτη ή εκτελεστή διαθήκης ή διοικητή ιδρύματος κατά τις διατυπώσεις που ορίζονται στη συστατική πράξη.

Στην παράγραφο 7 ορίζεται η παράδοση της περιουσίας από τον αντικαθιστώμενο στον αντικαταστάτη και η υποβολή λογοδοσίας.

Άρθρο 20

Με το άρθρο 20 ρυθμίζεται η διαδικασία παραίτησης του εκκαθαριστή, εκτελεστή διαθήκης ή διοικητή ιδρύματος, και προβλέπεται η υποχρέωση του παραιτηθέντος να ασκεί τα καθήκοντά του μέχρι την αντικατάστασή του. Ορίζεται επίσης ότι, όπως και η αποποίηση διορισμού, η παραίτηση συνεπάγεται τη διαγραφή του παραιτηθέντος από το Μητρώο του άρθρου 16.

Άρθρο 21

Στο άρθρο 21 περιλαμβάνεται μια σημαντική καινοτομία του νέου νόμου. Αποτελεί κοινό τόπο, που καταγράφεται σε όλα τα πορίσματα των επιτροπών που κατά καιρούς έχουν μελετήσει το θέμα των κληροδοτημάτων, ότι, ενώ ο νόμος προβλέπει την τακτική υποβολή στοιχείων που αφορούν τη διαχείριση των περιουσιών (προϋπολογισμών, ισολογισμών, απολογισμών, λογοδοσιών και πάσης φύσεως στοιχείων), έχει αποδειχθεί αδύνατος στην πράξη ο τακτικός έλεγχος των υποβαλλομένων στοιχείων, λαμβανομένου υπόψη του πλήθους των περιουσιών και της έλλειψης του αναγκαίου σε αριθμό και τεχνογνωσία προσωπικού, με αποτέλεσμα η γνωστή και ομολογημένη αυτή αδυναμία να αποτελεί κίνητρο για την κατασπατάληση των πόρων τους. Για την επίλυση αυτού του προβλήματος προτείνεται η ανάθεση των ελέγχων σε εξειδικευμένες εταιρείες του ιδιωτικού τομέα, για τις οποίες υφίσταται ήδη το νομικό πλαίσιο πιστοποίησής τους (ν. 3693/2008). Κατάλληλο εργαλείο για την διαφανή πρόσληψη των ελεγκτικών γραφείων αποτελεί η ενιαία, για όλη τη χώρα, σύναψη συμφωνίας – πλαισίου του άρθρου 26 του Π.Δ. 60/2007, η οποία επιτρέπει την διενέργεια ενός και μόνο ανοικτού διαγωνισμού, κάθε τετραετία, και τη σύναψη σύμβασης με ένα ή περισσότερα ελεγκτικά γραφεία που θα

αναδειχθούν ως ανάδοχοι της συμφωνίας πλαισίου. Η αμοιβή των ελεγκτικών γραφείων θα καταβάλλεται από τον εργοδότη (Υπουργείο Οικονομικών) και η σχετική δαπάνη θα βαρύνει τις περιουσίες τις οποίες ο έλεγχος αφορά, με αποτέλεσμα να καθιερωθεί, συν τω χρόνω, όχι μόνο ο έλεγχος της διαχείρισης παρελθόντων ετών, αλλά και ο εφεξής τακτικός έλεγχος. Αναμένεται ότι η ωφέλεια που θα αποκομίσει όχι μόνο το Δημόσιο αλλά και οι ίδιες οι περιουσίες είναι ιδιαίτερα σημαντική, ιδίως από την πάταξη της κακοδιαχείρισης και την εφεξής πρόληψή της, τόσο γενική όσο και ειδική, αφού η προοπτική των τακτικών ελέγχων θα αποθαρρύνει οποιαδήποτε σκέψη από τις διοικήσεις των περιουσιών για αδιαφανείς διαδικασίες και πλουτισμό σε βάρος της ανυπεράσπιστης περιουσίας τους, ενώ θα αποκαλυφθεί επιτέλους η υφιστάμενη σήμερα περιουσία και οι ατασθαλίες των προσώπων που έχουν μέχρι σήμερα εμπλακεί στη διαχείρισή της. Η προκήρυξη της συμφωνίας-πλαίσιο διενεργείται εντός 9 μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, ώστε να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αυτοαπογραφής των περιουσιών που προβλέπεται στο άρθρο 15.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Στο κεφάλαιο Δ που αφορά στην εκκαθάριση περιουσιών, που περιέρχονται στο Δημόσιο ως κληρονόμο ή δωρεοδόχο χωρίς όρο, δηλαδή χωρίς να τάσσονται στην εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού, ή ως εξ αδιαθέτου κληρονόμο. Επομένως, σε περίπτωση σχολάζουσας κληρονομιάς, επί της οποίας βεβαιώνεται τελικώς το κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου κατά τις διατάξεις 61 έως 64 του παρόντος, η εκκαθάρισή της θα διενεργηθεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο παρόν Κεφάλαιο. Διευκρινίζεται ότι από τις διατάξεις του Κεφαλαίου αυτού διέπονται και οι περιουσίες που καταλείπονται υπέρ συγκεκριμένων δημόσιων υπηρεσιών καθώς το νομικό πρόσωπο του Δημοσίου είναι ενιαίο.

Λαμβάνοντας υπόψη το δεδομένο ότι το Δημόσιο είναι εκ του νόμου κληρονόμος με το ευεργέτημα της απογραφής (βλ. παρ. 2 του άρθρου 3), προβλέπονται ρυθμίσεις με τις οποίες δεν θίγονται τα δικαιώματα άλλου τυχόν κληρονόμου ή των δανειστών της κληρονομιάς.

Άρθρο 22

Με την παρ. 1 τίθενται οι προθεσμίες εντός των οποίων ο εκκαθαριστής οφείλει να διενεργήσει την απογραφή της περιουσίας καθώς και η ακολουθητέα διαδικασία, με

γνώμονα τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου κατά το πρώτο αυτό στάδιο.

Στην παρ. 2 ρυθμίζονται η σφράγιση, αποσφράγιση και απογραφή της περιουσίας, με μέριμνα του εκκαθαριστή, χωρίς να μεσολαβεί η έκδοση απόφασης του Ειρηνοδίκη, κατά παρέκκλιση του άρθρου 826 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Έτσι, αφενός αποτρέπεται άμεσα πιθανός κίνδυνος απώλειας των περιουσιακών στοιχείων της κληρονομίας και αφετέρου ελαφρύνεται η διαδικασία. Η σφράγιση, αποσφράγιση και απογραφή διενεργούνται από συμβολαιογράφο του τόπου της περιουσίας και κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι οικείες διατάξεις των άρθρων 827 έως 840 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Για τη σφράγιση και την απογραφή ενημερώνεται η αρμόδια αρχή.

Στην παρ. 3 απαριθμούνται, κατά τρόπο ενδεικτικό, οι πιο χαρακτηριστικές πράξεις εκκαθάρισης της κληρονομίας, όπως η λήψη ασφαλιστικών μέτρων για τη διατήρηση ή συντήρηση των στοιχείων της, η είσπραξη των απαιτήσεων, η εκποίηση ή εκμίσθωση κινητών ή ακινήτων, η πληρωμή χρεών ή βαρών της περιουσίας, η σύναψη συμβάσεων, η δικαστική εκπροσώπηση της περιουσίας και ο συμβιβασμός. Τέλος, προβλέπεται η συμπληρωματική εφαρμογή των άρθρων 1914, 1916, 1917, 1920 και 1921 για τον εκκαθαριστή περιουσίας που έχει καταλειφθεί στο Δημόσιο, χωρίς όρο. Εννοείται ότι όπου τα παραπάνω άρθρα προβλέπουν δικαστική απόφαση, νοείται για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου απόφαση της αρμόδιας αρχής.

Άρθρο 23

Στο άρθρο 23 ορίζονται οι ενέργειες του εκκαθαριστή, σε σχέση με τα χρήματα, τα τιμαλφή, τις κινητές αξίες και τις απαιτήσεις της κληρονομίας. Τα χρήματα που βρίσκονται κατατεθειμένα σε πιστωτικά ιδρύματα ή το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.Δ.), αναλαμβάνονται με αντίγραφο της διαθήκης και πιστοποιητικό του γραμματέα πρωτοδικών για τη δημοσίευσή της και αντιγράφου πράξης αποδοχής ή αντιγράφου της πράξης δωρεάς και βεβαιώνονται ως δημόσια έσοδα από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. (παρ. 1).

Οι τίτλοι παραστατικοί αξίας με τα τοκομερίδια και τις μερισματαποδείξεις τους και τα τιμαλφή (κοσμήματα, χρυσαφικά, άλλα είδη ιδιαίτερης αξίας) και τα σημαντικά έγγραφα παραδίδονται σε πιστωτικό ίδρυμα ή το Τ.Π.Δ. και ρευστοποιούνται και το προϊόν της αποδίδεται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. και βεβαιώνεται ως δημόσιο έσοδο. Όταν

πρόκειται για χρεώγραφα και κινητές αξίες που αποτελούν αντικείμενα διαπραγμάτευσης στο Χρηματιστήριο Αξιών, ηρευστοποίηση γίνεται μέσω αυτού (παρ. 2).

Οι απαιτήσεις (κεφάλαιο και τόκοι) της κληρονομίας βεβαιώνονται ως δημόσια έσοδα, αν δεν καταβληθούν από τον οφειλέτη παρά τη σχετική ειδοποίηση και αν δεν υπάρχουν τίτλοι για τη βεβαίωση και υφίσταται αμφισβήτηση για την απαίτηση η αναγνώρισή της επιδιώκεται δικαστικά (παρ. 3).

Απαιτήσεις και χρήματα της κληρονομίας στην αλλοδαπή εισπράττονται από τον πρόξενο και το προϊόν αποστέλλεται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. που προβαίνει στη βεβαίωση του ποσού ως δημόσιου εσόδου (παρ. 4).

Άρθρο 24

Το άρθρο 24 αφορά την εκποίηση και εκμίσθωση κινητών και ακινήτων της κληρονομίας που λαμβάνουν χώρα κατά το στάδιο της εκκαθάρισης και για τους σκοπούς ταχείας διεκπεραίωσης αυτής.

Τα ακίνητα περιουσιακά στοιχεία διατηρούνται, κατ' αρχήν, αυτούσια. Εκποιούνται, κατ' εξαίρεση, εφόσον αυτόν τον τρόπο αξιοποίησης προβλέπει η συστατική πράξη ή αν η εκποίηση είναι απαραίτητη για την πληρωμή χρεών της κληρονομίας. Τα ακίνητα που δεν εκποιούνται μεταγράφονται στο οικείο υποθηκοφυλακείο ή κτηματολογικό γραφείο και από τη μεταγραφή τους αποτελούν ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου. Αυτό σημαίνει ότι μετά το πέρας της εκκαθάρισης, η προστασία και αξιοποίησή τους λαμβάνει χώρα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για τα δημόσια κτήματα. Κατά το στάδιο, ωστόσο της εκκαθάρισης, η εκποίηση και εκμίσθωσή τους διενεργείται, κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο παρόν άρθρο. Διευκρινίζεται όμως ότι πράξεις προστασίας αυτών των ακινήτων, ακόμα και κατά το στάδιο της εκκαθάρισης, γίνονται σύμφωνα με τις διατάξεις για τα δημόσια κτήματα.

Επίσης, η εκμίσθωση των στοιχείων των περιουσιών του παρόντος κεφαλαίου (άρθρα 22 έως 32) επιτρέπεται μόνο εφόσον συνάδει με το σκοπό ταχείας εκκαθάρισης. Δεδομένου ότι φυσικός προορισμός της περιουσίας είναι να ρευστοποιηθεί και να εισαχθεί στον κρατικό προϋπολογισμό, επιβάλλεται ο εκκαθαριστής να απέχει από τη διενέργεια πράξεων του δεσμεύουν μακροπρόθεσμα την περιουσία και περιορίζουν τις επιλογές του κατά νόμον οριστικού διαχειριστή. Η βασική αυτή αρχή δεν θα πρέπει, ωστόσο, να καταλήγει στην πλήρη αδράνεια της περιουσίας κατά το στάδιο της

εκκαθάρισης, η διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια από την αρχή. Ο συγκερασμός των παραπάνω προβληματισμών –μη δέσμευση της περιουσίας, αφενός, αλλά και δυνατότητες αξιοποίησης, αφετέρου – αποτυπώνεται στην προτεινόμενη διάταξη της παρ. 1, σύμφωνα με την οποία τυχόν μισθώσεις που έχουν συναφθεί από τον εκκαθαριστή μπορούν να καταγγέλλονται μετά τη λήξη της εκκαθάρισης, αζημίως για το Δημόσιο, ακόμα και αν δεν έχει ολοκληρωθεί η συμβατική τους διάρκεια. Εννοείται ότι ο οριστικός διαχειριστής μπορεί να αποφασίσει τη συνέχιση της μίσθωσης. Οι εν λόγω μισθώσεις συνάπτονται σύμφωνα με την παρ. 10 του παρόντος άρθρου.

Η εκποίηση ακίνητων της κληρονομίας προϋποθέτει την προηγούμενη έγκριση της αρμόδιας αρχής (εν προκειμένω θα πρόκειται πάντα για τον Υπουργό Οικονομικών, δυνάμει της κατανομής αρμοδιοτήτων του άρθρου 2).

Η διαδικασία εκποίησης περιγράφεται στις παραγράφους 2 έως 6. Η εκποίηση των κινητών και ακίνητων στοιχείων της περιουσίας διενεργείται βάσει γραπτών προσφορών των υποψήφιων αγοραστών, μετά από σχετική ανακοίνωση της αρμόδιας αρχής, η οποία δημοσιοποιείται με ανάρτηση στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών επί δύο (2) τουλάχιστον μήνες. Μικρότερη προθεσμία ανάρτησης προβλέπεται για την εκποίηση κινητών πραγμάτων που υπόκεινται σε φθορά ή των οποίων η αξία δεν ξεπερνά τις τρεις χιλιάδες ευρώ (3.000 €). Προς διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου όσον αφορά την τιμή πώλησης, ορίζεται ότι τα ακίνητα και τα μεγάλης αξίας κινητά στοιχεία (ιδίως πλοία, αεροσκάφη, έργα τέχνης) εκποιούνται κατόπιν εκτίμησης της αξίας τους από πιστοποιημένο εκτιμητή. Εφόσον το προσφερόμενο τίμημα είναι τουλάχιστον ίσο με ποσοστό 85% της εκτιμηθείσας αξίας, ο εκκαθαριστής προχωρά στη σύμβαση πώλησης, μετά από ενημέρωση της αρμόδιας αρχής. Η αρμόδια αρχή μπορεί, εντός προθεσμίας ενός μήνα από την κοινοποίηση σε αυτήν του αιτήματος να διατάξει τη μη σύναψη της σύμβασης με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή της. Ενδεικτικοί λόγοι απαγόρευσης της πώλησης από τη Διοίκηση είναι πλημμέλειες στη διαδικασία ανακοίνωσης της πώλησης, κρίση ότι το προσφερόμενο τίμημα δεν είναι συμφέρον γιατί προηγήθηκε εσφαλμένη εκτίμηση της αξίας του ήσοβαρές ενδείξεις περί καταστρατήγησης υποβολής προσφορών (bid rigging).

Εφόσον δεν καθίσταται δυνατή η επίτευξη συμφέρουσας προσφοράς μέσω της

προπεριγραφείσας διαδικασίας, ο εκκαθαριστής μπορεί να αναθέτει την εκποίηση του ή των ακινήτων σε μεσίτη έναντι αμοιβής που βαρύνει την περιουσία.

Τέλος, ο Υπουργός Οικονομικών, δύναται, σε κάθε περίπτωση να ορίσει διαφορετικό τρόπο εκποίησης του ακινήτου, μετά από γνώμη του Συμβουλίου Κοινοφελών Περιουσιών (π.χ. με δημόσιο διαγωνισμό, με απευθείας διαπραγμάτευση με έναν ή περισσότερους ενδιαφερόμενους).

Το τίμημα της πώλησης καταβάλλεται είτε εφάπαξ είτε σε δόσεις, ανάλογα με τα οριζόμενα στην ανακοίνωση της παρ. 2 (παρ. 4). Τρόποι εξόφλησης, όπως εξόφληση από το προϊόν δανείου από πιστωτικό ίδρυμα, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή άλλο χρηματοοικονομικό οργανισμό δεν αποκλείονται.

Με τον τρόπο αυτό καθιερώνεται ένα ευέλικτο σύστημα αξιοποίησης των ακινήτων, απαλλαγμένο από τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις του προϋφιστάμενου καθεστώτος, που ευθύνονταν, σύμφωνα και με το πόρισμα του 2011 της Μόνιμης Επιτροπής της Βουλής, για την αναποτελεσματική εκμετάλλευση των στοιχείων αυτών. Παράλληλα εισάγονται ασφαλιστικές δικλείδες όσον αφορά τη διαφάνεια της διαδικασίας και την προάσπιση των συμφερόντων του Δημοσίου (ειδικά μέσω του μακρού χρόνου ανάρτησης της σχετικής πρόσκλησης, της προεκτίμησης της αξίας των σημαντικών, οικονομικά, στοιχείων, την εξασφάλιση ενός ελάχιστου τιμήματος σε σχέση με την εκτιμηθείσα αξία). Εννοείται ότι οι δυνατότητες κατασταλτικού ελέγχου της δράσης του εκκαθαριστή που προβλέπονται – ενισχυμένες – στο παρόν σχέδιο νόμου υφίστανται παράλληλα προς τις ασφαλιστικές δικλείδες που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Η παρ. 6 αφορά ειδικές κατηγορίες κινητών (τιμαλφή, μεταφορικά μέσα κ.α.). Τέλος, στην παρ. 7 ορίζονται τα της είσπραξης του προϊόντος της εκκαθάρισης. Το προϊόν της ρευστοποίησης βεβαιώνεται ως δημόσιο έσοδο και εισάγεται στον κρατικό προϋπολογισμό.

Στις παρ. 8 έως 10 περιγράφεται η διαδικασία εκμίσθωσης ακινήτων της περιουσίας, κατ' αντιστοιχία προς όσα προβλέπονται για την εκποίηση. Ρυθμίζονται επίσης λεπτομέρειες όσον αφορά το περιεχόμενο και την τροποποίηση της σύμβασης μίσθωσης ώστε να διασφαλιστεί η αναγκαία ευελιξία που επιτρέπει την προσαρμογή της μισθωτικής σχέσης στις εκάστοτε οικονομικές και πραγματικές συνθήκες.

Άρθρο 25

Στο άρθρο 25 ρυθμίζεται η τύχη κληροδοτημάτων προς το δημόσιο σε μετρητά τα οποία βεβαιώνονται και εισπράττονται σε βάρος του βεβαρημένου με το κληροδότημα προσώπου. Η είσπραξη των ποσών γίνεται είτε εφάπαξ είτε σε έντοκες δόσεις.

Άρθρο 26

Στο άρθρο 26 ρυθμίζεται η καταβολή των χρεών και βαρών της κληρονομίας και η απόδοση των δαπανών εκκαθάρισης. Η περιγραφόμενη διαδικασία ακολουθεί μια κλιμάκωση ασφαλιστικών δικλείδων με στόχο την προάσπιση τόσο της περιουσίας όσο και του Δημοσίου. Για την ικανοποίηση των δανειστών εφαρμόζεται ανάλογα η σειρά κατάταξης του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που ισχύει για την κατάταξη δανειστών επί κατασχέσεως ακινήτων.

Ορίζεται, κατ' αρχάς, ότι το Δημόσιο ευθύνεται μέχρι το ενεργητικό της κληρονομίας (παρ. 1). Τα χρέη και βάρη της περιουσίας εξοφλούνται από τα ρευστά διαθέσιμά της. Εφόσον δεν υπάρχουν τέτοια, οι πληρωμές διενεργούνται από τον ειδικό λογαριασμό του Κρατικού Προϋπολογισμού του άρθρου 65. Ο εκκαθαριστής δικαιούται να διενεργεί πληρωμές βέβαιων και εκκαθαρισμένων οφειλών ή οφειλών προς το Δημόσιο. Αν τα χρέη δεν είναι βέβαια και εκκαθαρισμένα, για την εξόφλησή τους απαιτείται έγκριση της αρμόδιας αρχής η οποία χορηγείται υπό την προϋπόθεση ότι προσκομίζονται σχετικά αποδεικτικά στοιχεία. Απόφαση της αρμόδιας αρχής απαιτείται και για την πληρωμή εξόδων εκκαθάρισης ή επειγουσών δαπανών εκκαθάρισης, των οποίων τη διάθεση ο εκκαθαριστής θα πρέπει να δικαιολογεί.

Τέλος, διατηρείται σε κάθε περίπτωση η δυνατότητα της αρμόδιας αρχής να αναβάλει εν όλω ή εν μέρει την πληρωμή χρεών μέχρι το πέρας της εκκαθάρισης, μετά από απόφαση του Συμβουλίου.

Άρθρο 27

Στο άρθρο αυτό ορίζεται η εκπροσώπηση της περιουσίας από τον εκκαθαριστή σε δίκες σχετικές με την εξακρίβωση και εκκαθάριση της περιουσίας και προβλέπεται η έγκριση της αρμόδιας αρχής για την άσκηση αγωγής ή ένδικου μέσου ή προκειμένου να προβεί σε ομολογία. Σε κατεπείγουσες πάντως περιπτώσεις ο εκκαθαριστής ενεργεί χωρίς προηγούμενη έγκριση.

Άρθρο 28

Στο άρθρο 28 ορίζονται οι υποχρεώσεις των τρίτων, οφειλετών στοιχείων της

κληρονομίας, στην περίπτωση που υφίσταται αμφισβήτηση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, οπότε οι τρίτοι οφείλουν να καταθέσουν δημοσίως τα οφειλόμενα στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, μέχρι επιλύσεως της διαφοράς. Αν δεν χωρεί δημόσια παρακατάθεση ορίζεται μεσεγγυητής, κατ' άρθρο 725 επ. ΚΠολΔ, ύστερα από αίτηση του εκκαθαριστή ή της αρμόδιας αρχής.

Άρθρο 29

Στο άρθρο 29 ρυθμίζεται η περίπτωση κατά την οποία το Δημόσιο είναι συγκληρονόμος και όχι αποκλειστικός κληρονόμος, οπότε τίθενται ζητήματα της από κοινού διοίκησης του πράγματος και της διανομής του.

Κατ' αρχήν, στην περίπτωση αυτή το Δημόσιο αναλαμβάνει την εκκαθάριση της όλης κληρονομίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος σχεδίου νόμου, ενώ μπορεί να συναινέσει στην εκκαθάριση της κληρονομίας κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, αν το ζητήσουν οι συγκληρονόμοι του. Η συναίνεση χορηγείται υποχρεωτικά όταν οι συγκληρονόμοι είναι δικαιούχοι κατά ποσοστό τουλάχιστον 50% (παρ. 1 και 2).

Αν στην κληρονομία περιλαμβάνονται κινητά ή ακίνητα επί των οποίων ο κληρονομούμενος είχε συνιδιοκτησία και η διατήρηση της συγκυριότητας δεν κρίνεται συμφέρουσα από την αρμόδια αρχή, μπορεί κάθε συγκύριος να εξαγοράσει το ποσοστό εξ αδιαιρέτου του άλλου.

Σε κάθε άλλη περίπτωση γίνεται αυτούσια διανομή του πράγματος και αν αυτή είναι ανέφικτη, το Δημόσιο προβαίνει στην εκποίηση αυτού σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24. Αν οι συγκληρονόμοι δεν ανταποκριθούν στην πρόσκληση του Δημοσίου να συμπράξουν στην εκποίηση τότε το Δημόσιο τους εκπροσωπεί (εκ του νόμου) και το μερίδιό τους επί του προϊόντος της εκποίησης κατατίθεται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

Όταν στην κληρονομία, κληροδοσία ή δωρεά περιλαμβάνεται ποσοστό συγκυριότητας ακινήτου, τούτο εκμισθώνεται από τον εκκαθαριστή κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 24. Το μίσθωμα εισπράττεται ολόκληρο από τον εκκαθαριστή και αποδίδεται στον κάθε συγκύριο το αναλογούν στη μερίδα του ποσό, μετά από αφαίρεση των ανάλογων δαπανών.

Άρθρο 30

Στο άρθρο 30 ρυθμίζονται τα θέματα της αμοιβής του εκκαθαριστή. Η αμοιβή χορηγείται μετά από έγκριση της αρμόδιας αρχής, βάσει αναλυτικού πίνακα ενεργειών

και αναφοράς του χρόνου απασχόλησης του εκκαθαριστή, και είναι ανάλογη του χρόνου απασχόλησης, των ενεργειών του και του ενεργητικού της εκκαθαριζόμενης περιουσίας. Αποδίδονται επίσης οι δαπάνες στις οποίες αναγκαία προέβη για την εκτέλεση του έργου του. Προκαταβολή μπορεί να αποδίδεται μετά από απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Οι δαπάνες που αφορούν αμοιβή άλλων προσώπων που συνδράμουν, εκ της ιδιότητάς τους, στην εκκαθάριση της κληρονομίας διενεργούνται από τον εκκαθαριστή, μετά από προηγούμενη έγκριση της αρμόδιας αρχής. Η έγκριση παρέχεται εντός μηνός από την υποβολή του αιτήματος του εκκαθαριστή, άλλως τεκμαίρεται. Εξαίρεση προβλέπεται για τις δαπάνες που αφορούν διενέργεια πράξεων με κατεπείγοντα χαρακτήρα, απαραίτητων για τη διατήρηση και διαφύλαξη των στοιχείων της κληρονομίας (π.χ. εργασίες προκειμένου να αποφευχθεί σοβαρή βλάβη ακινήτου λόγω διαρροής, άμεσες δικαστικές ενέργειες σε περίπτωση καταπάτησης). Οι δαπάνες αυτές καταβάλλονται άμεσα από τον εκκαθαριστή, χωρίς προηγούμενη έγκριση της διοίκησης και ελέγχονται απολογιστικά και κατασταλτικά, αποκλειστικά ως προς τη συνδρομή του καταπείγοντος λόγου που τις επέβαλε. Η καθιέρωση του συστήματος αυτού διευκολύνει την πληρωμή προσώπων που εκ της ιδιότητάς τους και τις εξειδικευμένες γνώσεις τους συμβάλλουν στην ταχεία περάτωση της εκκαθάρισης καθώς έχει αποδειχθεί ότι η καθυστέρηση στην εξόφληση των αντίστοιχων εργασιών λειτουργεί μέχρι σήμερα αποτρεπτικά στην ανάληψή τους, επί ζημία τελικώς της περιουσίας της οποίας η εκκαθάριση καθυστερεί. Τέλος, με την παρ. 4 προβλέπεται η δυνατότητα έκδοσης απόφασης του Υπουργού Οικονομικών για τον καθορισμό προϋποθέσεων για την καταβολή αμοιβής στα πρόσωπα που υποδεικνύουν αποτελεσματικά την ύπαρξη περιουσίας.

Άρθρο 31

Με το άρθρο 31 ρυθμίζεται η παύση του λειτουργήματος του εκκαθαριστή ή εκτελεστή διαθήκης με την έγκριση της οριστικής λογοδοσίας. Ορίζεται επίσης το περιεχόμενο της οριστικής λογοδοσίας, καθώς και η υποχρέωση υποβολής μερικής λογοδοσίας στο τέλος κάθε ημερολογιακού έτους. Εξ άλλου, η αρμόδια αρχή διατηρεί το δικαίωμα να ζητεί οποτεδήποτε μερική λογοδοσία και πληροφορίες για την εξέλιξη της εκκαθάρισης, της διαχείρισης ή της εκτέλεσης της διαθήκης. Η λογοδοσία ελέγχεται σε κάθε περίπτωση από ελεγκτικό γραφείο του άρθρου 21 ενώ δικαίωμα εξ υπαρχής ελέγχου διατηρεί και η Οικονομική Επιθεώρηση. Η Οικονομική Επιθεώρηση

επιλαμβάνεται και κάθε φορά που διαβιβάζεται σε αυτήν υπόθεση από τον Υπουργό Οικονομικών, εφόσον από το πόρισμα του ελεγκτικού γραφείου προκύπτουν ατασθαλίες στη διαχείριση ή παράβαση του νόμου. Εγκαθιδρύεται με τον τρόπο αυτό ένα διττό σύστημα κατασταλτικού ελέγχου, με τη συνδρομή και του ιδιωτικού τομέα, ώστε να θεραπευτούν οι παθογένειες κακοδιαχείρισης των κοινωφελών περιουσιών που έχουν κατά καιρούς επισημανθεί.

Αν από τον έλεγχο της λογοδοσίας διαπιστωθούν ελλείμματα, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (ν. 2362/1995) για τους δημόσιους υπόλογους και ο καταλογισμός στους υπεύθυνους, αν συντρέχει δόλος ή βαριά αμέλεια περί την άσκηση των καθηκόντων τους. Για τον καταλογισμό απαιτείται αιτιολογημένη γνώμη της αρμόδιας αρχής. Κατά του καταλογισμού ασκούνται τα ένδικα μέσα (έφεση) στο Ελεγκτικό Συνέδριο και τα ποσά που καταλογίζονται βεβαιώνονται και εισπράττονται κατά τον ΚΕΔΕ.

Άρθρο 32

Με το άρθρο αυτό ορίζεται ότι οι διατάξεις του Κεφαλαίου Δ' που αφορούν τις περιουσίες που καταλείπονται άνευ όρου στο Δημόσιο εφαρμόζονται και επί αντίστοιχων περιουσιών που καταλείπονται υπέρ των Ενόπλων Δυνάμεων (ήτοι του Ταμείου Εθνικής Άμυνας, του Ταμείου Εθνικού Στόλου και του Ταμείου Αεροπορικής Άμυνας), και αποδίδεται στα ως άνω πρόσωπα το προϊόν της εκκαθάρισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Στο κεφάλαιο Ε' ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με τις περιουσίες που περιέρχονται στο Δημόσιο για εκτέλεση ορισμένου σκοπού ή έργου και συναφώς με περιουσίες, που δεν προκύπτει από τη συστατική πράξη, ότι την εκτέλεση του σκοπού ή έργου τους έχει αναλάβει συγκεκριμένο πρόσωπο ή με περιουσίες που εμφανίζουν εκκρεμότητες κατά την περιπτώσιολογία του νόμου.

Άρθρο 33

Στο άρθρο 33 ορίζονται οι περιπτώσεις περιουσιών που υπάγονται στην άμεση διαχείριση του Υπουργείου Οικονομικών, είτε επειδή εξ αρχής καταλείπονται υπέρ του Δημοσίου (είτε του Υπουργείου Οικονομικών είτε άλλου Υπουργείου), είτε επειδή δεν καθίσταται δυνατός ο προσδιορισμός των προσώπων υπέρ των οποίων έχουν

καταλειφθεί (παρ. 1).

Επίσης, στην άμεση διαχείριση του Υπουργού Οικονομικών υπάγονται τα περιουσιακά στοιχεία διαλυθέντων σωματείων, εφόσον δεν ορίσθηκε διαφορετικά στο καταστατικό ή δεν αποφασίσθηκε διαφορετικά από τη γενική συνέλευση, περιουσίες ελληνικών νομικών προσώπων, που συστάθηκαν εκτός Ελλάδας με μορφή σωματείου, κοινωφελούς ιδρύματος ή άλλη μορφή, για σκοπούς του παρόντος νόμου, τα οποία έπαυσαν να υπάρχουν και βρίσκονται με οποιοδήποτε τύπο σε πιστωτικά ιδρύματα, περιουσίες για εκτέλεση κοινωφελών σκοπών του παρόντος νόμου, των οποίων η διοίκηση και διαχείριση αποτέλεσε αντικείμενο των συμβάσεων περί ανταλλαγής ελληνοτουρκικών πληθυσμών ή του Ταμείου Ανταλλάξιμων Κοινοτικών και Κοινωφελών Περιουσιών, και κληρονομίες και κληροδοσίες που έχουν καταλειφθεί υπέρ φυσικών ή νομικών προσώπων, με τον όρο της εκτέλεσης κοινωφελούς σκοπού ή έργου, οι οποίες δεν γίνονται αποδεκτές από τα πρόσωπα αυτά για οποιοδήποτε λόγο και δεν ορίζεται υποκατάστατος (παρ. 2).

Η υπαγωγή των περιουσιών υπέρ κοινωφελών σκοπών στην άμεση διαχείριση του Υπουργείου Οικονομικών ενεργείται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου ως εκ του σκοπού Υπουργού ή του Υπουργού Εξωτερικών και με την απόφαση αυτή ορίζονται οι λεπτομέρειες της διοίκησης και διαχείρισης των περιουσιών και του τρόπου εκτέλεσης των κοινωφελών σκοπών, σύμφωνα με τη συστατική πράξη (παρ. 3).

Άρθρο 34

Με το άρθρο 34 εισάγονται ρυθμίσεις δημοσιολογιστικού χαρακτήρα. Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι τα έσοδα και έξοδα των περιουσιών του κεφαλαίου αυτού αναγράφονται στον Ειδικό Προϋπολογισμό Κοινωφελών Περιουσιών, ο οποίος αποτελεί παράρτημα του Γενικού Προϋπολογισμού του Κράτους, που υποβάλλεται και κυρώνεται μαζί με αυτόν, ενώ για κάθε περιουσία συντάσσεται ειδικός προϋπολογισμός, ισολογισμός και απολογισμός.

Προβλέπεται εξ άλλου η έκδοση Π.Δ., που θα αποτελέσει τον Κανονισμό Λειτουργίας και θα ορίζει τις διαδικασίες και τους κανόνες που θα εφαρμόζονται στη δημοσιολογιστική λειτουργία των κοινωφελών περιουσιών, ενώ θα τυγχάνουν συμπληρωματικής εφαρμογής οι διατάξεις του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (ν. 2362/1995).

Άρθρο 35

Στο άρθρο 35 ορίζονται λεπτομέρειες της ταμειακής διαχείρισης των κεφαλαίων από την εκκαθάριση των περιουσιών, τα οποία αν δεν ορίζεται διαφορετικά στην συστατική πράξη, τοποθετούνται ή επενδύονται με τους προβλεπόμενους στο παρόν άρθρο τρόπους. Εισάγεται καινοτομία με τη ρητή πρόβλεψη της δυνατότητας επενδύσεως σε μετοχές εταιριών μεγάλης κεφαλοποίησης (αντί μετοχών πιστωτικών ιδρυμάτων μόνον που προέβλεπε ο α.ν 2039/1939) και σε ομολογίες εταιριών μεγάλης κεφαλαιοποίησης (επιπρόσθετα στη δυνατότητα επενδύσεως σε ομολογίες πιστωτικών ιδρυμάτων), καθώς και σε πολύτιμα μέταλλα (χρυσός, άργυρος, λευκόχρυσος, παλλάδιο) σε φυσική μορφή, επένδυση, η οποία δύναται να πραγματοποιήσει αντιστάθμιση κινδύνου (hedging), ιδίως σε περιόδους οξείας οικονομικής κρίσης.

Άρθρο 36

Στο άρθρο 36 ορίζεται ο τρόπος διενέργειας διαχειριστικών πράξεων των στοιχείων της περιουσίας. Όσον αφορά τα ακίνητα στοιχεία, εισάγεται διάκριση ανάλογα με το στάδιο της διαδικασίας κατά την οποία επιχειρείται η διαχειριστική πράξη: κατά το στάδιο εκκαθάρισης, ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 24 ενώ, κατά το στάδιο εκτέλεσης του σκοπού, η μεν εκποίηση διενεργείται από την ανώνυμη εταιρία ΕΤ.Α.Δ. Α.Ε., σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία της, η δε εκμίσθωση γίνεται από τις Κτηματικές Υπηρεσίες του Δημοσίου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ. 4 και 5 του άρθρου 42.

Η εκποίηση και εκμίσθωση των κινητών διενεργείται σε κάθε περίπτωση με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 24. Αν ο τρόπος τοποθέτησης ή επένδυσης της περιουσίας που ορίζεται στη συστατική πράξη κατέστη προδήλως ανέφικτος ή ασύμφορος, επιτρέπεται η τοποθέτηση ή επένδυση της περιουσίας με άλλο τρόπο από αυτούς που απαριθμούνται στο άρθρο 35, αν η συστατική πράξη δεν το απαγορεύει.

Άρθρο 37

Στο άρθρο 37 ρυθμίζονται θέματα ανάθεσης και εκτέλεσης τεχνικών έργων που κρίνονται απαραίτητα για την εκπλήρωση του κοινωφελούς σκοπού εκ μέρους του Δημοσίου. Κανόνας είναι η προκήρυξη μειοδοτικού διαγωνισμού, σύμφωνα με τις

ισχύουσες για την εκτέλεση δημόσιων έργων διατάξεις ή τις τυχόν υφιστάμενες ειδικές διατάξεις του αρμόδιου ως εκ του σκοπού Υπουργείου ή φορέα και αν δεν προκύπτει τέτοιος φορέας το έργο εκτελείται από την εταιρεία «Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων Α.Ε.» που εποπτεύεται από το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η ανάθεση έργων με προϋπολογισμό μικρότερο των εκατό χιλιάδων ευρώ (100.000 €) γίνεται από την Κτηματική Υπηρεσία του τόπου του έργου, σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 3 έως 7 του άρθρου 45.

Άρθρο 38

Με το άρθρο 38 ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαδικασία χορήγησης υποτροφιών.

Με την επιφύλαξη αντίθετης πρόβλεψης στη συστατική πράξη, η επιλογή των υποτρόφων διενεργείται κατόπιν διαγωνισμού, για τη διοργάνωση του οποίου συμπράττουν τα Υπουργεία Οικονομικών και Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η προκήρυξη εγκρίνεται με κοινή απόφαση των ανωτέρω Υπουργών και δημοσιοποιείται με ανάρτηση στην ιστοσελίδα των συναρμόδιων υπουργείων επί τρεις (3) τουλάχιστον μήνες πριν από την ημέρα του διαγωνισμού και τοιχοκόλληση (παρ. 1 και 2).

Μπορεί κατ'εξαιρεση να μην διενεργείται διαγωνισμός, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου (παρ. 3: ύπαρξη ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιουσίας ή άλλων εξαιρετικών λόγων ή ειδικών όρων της συστατικής πράξης, που καθιστούν αδύνατη ή δυσχερή ή εξαιρετικά δαπανηρή για την περιουσία τη διενέργεια του διαγωνισμού).

Με την παρ. 6 παρέχεται εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Οικονομικών και Παιδείας και Θρησκευμάτων να καθορίσουν με απόφασή τους τις λεπτομέρειες διενέργειας του διαγωνισμού, τη διαδικασία ενστάσεων, έγκριση και ακύρωσης των πρακτικών διαγωνισμού.

Τέλος, με την παρ. 5 προβλέπεται η δυνατότητα αμοιβής της επιτροπής διαγωνισμού και του γραμματέα, η οποία θα βαρύνει την περιουσία εις βάρος της οποίας προκηρύσσεται ο διαγωνισμός. Οι λεπτομέρειες του διαγωνισμού θα ρυθμισθούν με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Θρησκευμάτων.

Άρθρο 39

Στο άρθρο αυτό ορίζεται ο τρόπος καθορισμού του ποσού της υποτροφίας και η δυνατότητα αυξομείωσης του αριθμού των υποτρόφων ανάλογα με την επάρκεια των εισοδημάτων της περιουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

Στο κεφάλαιο ΣΤ' περιέχονται ρυθμίσεις αντίστοιχες προς αυτές των προηγούμενων Κεφαλαίων Δ' και Ε' για την εκκαθάριση περιουσιών από εκτελεστές διαθηκών, τη διαχείρισή τους και τη διάθεση τους για τους συγκεκριμένους σκοπούς που προβλέπονται στη συστατική πράξη.

Άρθρο 40

Στο άρθρο 40 ορίζεται ότι οι περιουσίες που καταλείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών σε άλλα πρόσωπα, εκτός του Δημοσίου, γίνονται αποδεκτές πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής και εκκαθαρίζονται από τον ή τους εκτελεστές που ορίστηκαν με τη διαθήκη. Αν η εκκαθάριση και διοίκηση ανατέθηκε σε πρόσωπο το οποίο εξέλιπε και δεν προβλέπεται αναπληρωτής του στη συστατική πράξη, εκκαθαρίζονται και διοικούνται από εκτελεστή που διορίζεται από την αρμόδια αρχή, σύμφωνα με τα άρθρα 16 έως 20 του παρόντος σχεδίου νόμου.

Ρυθμίζονται επίσης οι σχέσεις περισσότερων του ενός εκτελεστών, αν δεν ορίζεται σχετικά στη συστατική πράξη.

Άρθρο 41

Στο άρθρο 41 ρυθμίζεται η ακολουθητέα διαδικασία για τη διανομή της περιουσίας και την απόδοση στοιχείων αυτής στον κληρονόμο. Οι διατάξεις του άρθρου 29 που ρυθμίζουν τις σχέσεις του Δημοσίου με τυχόν συγκληρονόμους εφαρμόζονται αναλογικά.

Άρθρο 42

Στο άρθρο 42 αναφέρονται οι διαχειριστικές πράξεις που διενεργεί ο εκτελεστής και γίνεται παραπομπή για τις ειδικότερες ρυθμίσεις σε ανάλογη εφαρμογή των άρθρων του νόμου που αφορούν τον εκκαθαριστή των περιουσιών που καταλείπονται χωρίς όρο προς το Δημόσιο (22 έως 28), με την επιφύλαξη διαφορετικών όρων της διαθήκης. Σημειώνεται ότι οι προβλεπόμενες στο παρόν άρθρο πράξεις διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένης της εκποίησης, διενεργούνται, κατά παρέκκλιση του άρθρου 2021 ΑΚ, χωρίς προηγούμενη άδεια του δικαστηρίου.

Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η ρύθμιση της παρ. 4, που αφορά την ανοικοδόμηση ή ανακατασκευή ακινήτου με ιδιωτικούς πόρους με αντάλλαγμα την μακροχρόνια μίσθωση του ανεγερθέντος ή ανακατασκευασθέντος κτίσματος. Με τον τρόπο αυτό λύεται ένα σημαντικότερο ζήτημα που κατατρώχει τις κοινωνικές περιουσίες, όταν καταλείπεται οικόπεδο ή κτίσμα σε κακή κατάσταση που απαιτεί μεγάλη δαπάνη για να καταστεί εκμεταλλεύσιμο. Στην περίπτωση αυτή τα κεφάλαια που δεν υπάρχουν στην περιουσία, προσφέρουν ιδιώτες, οι οποίοι ανοικοδομούν το κτίσμα ή ανακατασκευάζουν ήδη υπάρχον κτίσμα, με αντάλλαγμα την μακροχρόνια μίσθωσή του και αφού διασφαλισθεί ότι θα καταβάλλεται μέρος του μισθώματος για την εξυπηρέτηση των αναγκών της περιουσίας. Κρίσιμο στοιχείο στην περίπτωση αυτή αποτελεί η ύπαρξη οικονομοτεχνικής μελέτης, από την οποία θα προκύψει το εκτιμώμενο κόστος της ανοικοδόμησης ή ανακατασκευής και η απαιτούμενη διάρκεια της μίσθωσης ώστε αφενός να αποπληρωθεί η δαπάνη του, αλλά και να υπολογισθεί το μίσθωμα που πρέπει να καταβάλλεται για την εξυπηρέτηση των σκοπών της περιουσίας. Η ανάθεση γίνεται ύστερα από διαπραγμάτευση του εκτελεστή με τους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι καλούνται με ανοιχτή πρόσκληση που δημοσιοποιείται με ανάρτηση στην ιστοσελίδα της αρμόδιας αρχής. Στη διαπραγμάτευση μπορεί να λάβει μέρος και το Δημόσιο ή φορέας του Δημοσίου, ύστερα όμως από γνώμη ελεγκτικού γραφείου του άρθρου 21.

Με τις διατάξεις των παρ. 5 έως 8 ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαχείριση του προϊόντος της εκκαθάρισης και ρευστοποίησης περιουσιακών στοιχείων μέχρι να καταστεί εφικτή η εκτέλεση του σκοπού, οι τρόποι επένδυσης της περιουσίας καθώς και τα της πληρωμής χρεών και βαρών της κληρονομίας.

Άρθρο 43

Στο άρθρο 43 ορίζεται η διαδικασία επιλογής του κοινωνικού σκοπού ή έργου, όταν η επιλογή έχει ανατεθεί με διαθήκη σε εκτελεστές ή άλλα πρόσωπα, οπότε, τα πρόσωπα αυτά πρέπει να προβούν σε δήλωση περί της επιλογής τους προς την αρμόδια αρχή. Αν η δήλωση δεν υποβληθεί, τότε η επιλογή διενεργείται με απόφαση της αρμόδιας αρχής, μετά από γνώμη του Συμβουλίου. Αν σημειώνεται καθυστέρηση στη δήλωση της επιλογής, η αρμόδια αρχή μπορεί να απευθύνει έγγραφη πρόσκληση στα πρόσωπα που έχουν την κατ' αρχήν αρμοδιότητα της επιλογής να δηλώσουν την επιλογή τους εντός προθεσμίας και αν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη, στην επιλογή

προβαίνει η αρχή, μετά από γνώμη του Συμβουλίου. Με όμοιο τρόπο καθορίζεται ο κοινωφελής σκοπός και στην περίπτωση που ο επιλεγείς σκοπός ή το έργο δεν εκπληρώνουν τον χαρακτηρισμό τους ως κοινωφελών ή δεν εκπληρώνουν τις διατάξεις της συστατικής πράξης (παρ. 3).

Άρθρο 44

Όταν πρόκειται περί κοινωφελούς σκοπού που εκτελείται εφάπαξ, ο εκτελεστής της διαθήκης υποβάλλει στην αρμόδια αρχή έκθεση για τον τρόπο εκπλήρωσής του, με προϋπολογισμό της απαιτούμενης δαπάνης. Η αρμόδια αρχή οφείλει να προβεί στην έγκριση ή την απόρριψη μέσα σε 45 ημέρες από την υποβολή της έκθεσης, άλλως ο προταθείς σκοπός θεωρείται εγκεκριμένος και εκτελείται.

Άρθρο 45

Στο άρθρο 45 ρυθμίζεται η διαδικασία ανάθεσης και εκτέλεσης των έργων που απαιτούνται για την εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού εκ μέρους του εκτελεστή της διαθήκης.

Η διαδικασία ξεκινά με την υποβολή πρότασης από τον εκτελεστή στην αρμόδια αρχή για το προς εκτέλεση έργο, συνοδευόμενη από μελέτη του έργου σε προκαταρκτικό επίπεδο, που επιτρέπει τον κατά προσέγγιση προσδιορισμό του προϋπολογισμού της δαπάνης. Η αρμόδια αρχή και ο αρμόδιος εκ του σκοπού Υπουργός εγκρίνουν, μετά από γνώμη του Συμβουλίου, τα στοιχεία του έργου και ορίζουν τον τρόπο ανάθεσης και εκτέλεσής του, τηρουμένων των διατάξεων της συστατικής πράξης (παρ. 1).

Κατ' αρχήν, την ανάθεση και εκτέλεση των έργων, μαζί με την ενδεχομένη απαιτούμενη συμπλήρωση των αναγκαίων τεχνικών μελετών αυτού, διενεργεί το αρμόδιο εκ του σκοπού Υπουργείο με τις υπηρεσίες που εκτελούν και τα δικά του έργα σύμφωνα με τις κείμενες περί εκτέλεσης δημοσίων έργων διατάξεις των ν.3316/2005 και ν. 3669/2008, όπως ισχύουν για τον οικείο φορέα, λαμβανομένων υπόψη και των τυχόν υφισταμένων ειδικών διατάξεων και με την επιφύλαξη των ειδικότερων διατάξεων του παρόντος άρθρου (παρ. 2).

Ειδική διαδικασία προβλέπεται για τα μικρά σε αξία έργα στις παραγράφους 3 και 4: εφόσον ο προϋπολογισμός του έργου δεν υπερβαίνει το όριο των εκατό χιλιάδων ευρώ (100.000 €), χωρίς ΦΠΑ, διεξάγεται πρόχειρος διαγωνισμός με ειδική διαδικασία που ορίζεται στο νόμο, ενώ μπορεί να ανατεθεί και με διαπραγμάτευση αν ο προϋπολογισμός δεν υπερβαίνει το ποσό των είκοσι χιλιάδων ευρώ (20.000 €).

Η ανάθεση και εκτέλεση των έργων τελεί σε κάθε περίπτωση υπό την εποπτεία της αρμόδιας αρχής, οποία ελέγχει την τήρηση της νομιμότητας των διαδικασιών και των όρων των συμβάσεων. Η πληρωμή των δαπανών γίνεται από τον εκτελεστή, σύμφωνα με τη σύμβαση. Την εκτέλεση του έργου ακολουθεί η παραλαβή του, ποιοτική και ποσοτική, από Επιτροπή Παραλαβής.

Οι λεπτομέρειες σχετικά με τον πρόχειρο διαγωνισμό και την απευθείας ανάθεση που διεξάγει ο εκτελεστής της διαθήκης, τους όρους της σύμβασης που υπογράφεται μεταξύ εκτελεστή και εργολάβου και τα έγγραφα που οφείλει να τηρεί ο εκτελεστής για την άσκηση του ελέγχου εκ μέρους της αρμόδιας αρχής καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Άρθρο 46

Στο άρθρο 46 ρυθμίζονται οι κληροδοσίες μετρητών υπέρ κοινωφελών σκοπών, όταν καταλείπονται σε κοινωφελή ιδρύματα ή άλλα εκτός από το Δημόσιο πρόσωπα. Στην περίπτωση αυτή υπάρχει υποχρέωση ανακοίνωσης της κληροδοσίας από τον κληροδόχο στο Υπουργείο Οικονομικών κατά δε τα λοιπά ισχύει το άρθρο 25, που αφορά την απόδοση κληροδοτημάτων προς το Δημόσιο χωρίς όρο. Ρυθμίζεται επίσης η περίπτωση περιουσίας για την ίδρυση ναού, κατά την οποία, αν δεν εκτελείται ο σκοπός της συστατικής πράξης από τον εκτελεστή ή τον βεβαρημένο κληρονόμο ή κληροδόχο αναλαμβάνεται η εκτέλεση από τον οικείο Μητροπολίτη (παρ. 2).

Άρθρο 47

Στο άρθρο 47 ρυθμίζεται κατά τρόπο ανάλογο προς τις διατάξεις του άρθρου 56, η χορήγηση υποτροφιών από πρόσωπα άλλα, εκτός του Δημοσίου, που δεν είναι ιδρύματα.

Άρθρο 48

Στο άρθρο 48 ορίζονται οι περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να επιτρέπεται, με απόφαση της αρμόδιας αρχής και εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί ή ειδικοί λόγοι, η σύναψη ή η τροποποίηση συμβάσεων που αφορούν εκκαθάριση, διοίκηση και διαχείριση περιουσιών υπέρ κοινωφελών σκοπών ή έργων χωρίς την τήρηση των διατάξεων περί διαγωνισμού. Για τις συμβάσεις προμηθειών και παροχής υπηρεσιών, κανόνας είναι η διεξαγωγή πρόχειρου διαγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 83 παρ. 1 του ν. 2362/1995. Οι συμβάσεις υποβάλλονται προς έγκριση στην αρμόδια αρχή. Συμβάσεις προμηθειών ή παροχής υπηρεσιών που η αξία τους δεν υπερβαίνει

τις είκοσι χιλιάδες ευρώ (20.000 €), συνάπτονται εγγράφως με απευθείας ανάθεση, ύστερα από την κατάθεση τουλάχιστον τριών γραπτών προσφορών.

Για τον καθορισμό των λεπτομερειών της διεξαγωγής των πρόχειρων διαγωνισμών και των όρων των συμβάσεων και για τις περιπτώσεις εξαίρεσης από την υποχρέωση διεξαγωγής διαγωνισμού προβλέπεται η έκδοση απόφασης του Υπουργού Οικονομικών.

Άρθρο 49

Στο άρθρο 49 ορίζεται η λογοδοσία του εκτελεστή με την λήξη της εκκαθάρισης της κληρονομίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 31. Ορίζεται επίσης ότι στους εκτελεστές καταβάλλεται αμοιβή, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 30, εκτός αν απαγορεύεται από τη διαθήκη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

Στο κεφάλαιο Ζ' ρυθμίζεται η σπουδαιότερη, κατ' αντικείμενο και έκταση, περίπτωση κατάλειψης περιουσίας, που είναι η σύσταση κοινωφελούς ιδρύματος. Η σύσταση ιδρύματος ως νομικού προσώπου (αυτοτελές ίδρυμα) αντιμετωπίζεται ήδη από τον Αστικό Κώδικα (άρθρα 108 και επ.). Η κρατική εποπτεία επί των κοινωφελών ιδρυμάτων επιβάλλεται για λόγους δημόσιου συμφέροντος.

Άρθρο 50

Στο άρθρο 50 τίθενται οι γενικοί κανόνες για τη διάκριση των ιδρυμάτων από τις λοιπές κοινωφελείς περιουσίες, με κριτήριο την ανάγκη, σύμφωνα με τη συστατική πράξη, διοίκησης της περιουσίας με ιδιαίτερο τρόπο, είτε αυτός συνίσταται στη σύσταση νέου νομικού προσώπου είτε στον προσδιορισμό ιδιαίτερου τρόπου διοίκησης της περιουσίας από υπάρχοντα ήδη νομικά πρόσωπα (αυτοτελές ίδρυμα).

Σύμφωνα με το παραπάνω κριτήριο, εφόσον η περιουσία καταλείπεται σε υφιστάμενο νομικό πρόσωπο και προσδιορίζεται επιδιωκόμενος σκοπός ειδικότερος ή διαφορετικός από αυτούς που επιδιώκει το νομικό πρόσωπο χωρίς να καθορίζεται ειδικότερος τρόπος διοίκησης, αποτελεί ομάδα περιουσίας διακεκριμένη από την περιουσία του νομικού προσώπου (κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης). Αν υφίσταται ανάγκη, τροποποιείται στην περίπτωση αυτή ο οργανισμός του νομικού προσώπου. Εννοείται ότι αν πρόκειται για ίδρυμα, η τροποποίηση γίνεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 52. Σε κάθε περίπτωση το κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης θα διοικείται

σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για το υφιστάμενο νομικό πρόσωπο (παρ. 2). Αν ο σκοπός της περιουσίας δεν προσδιορίζεται ειδικότερα ή δεν συνάγεται επαρκώς από τη συστατική πράξη, θεωρείται ότι αυτή έχει καταλειφθεί για την εξυπηρέτηση του σκοπού που επιδιώκει κατά τον προορισμό του το τιμώμενο νομικό πρόσωπο και εντάσσεται στην υπόλοιπη περιουσία του. Αν ο σκοπός της περιουσίας δεν διαφέρει από αυτόν του νομικού προσώπου και ορίζεται ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης της περιουσίας που διαφέρει μόνο σε επουσιώδη σημεία από τον τρόπο διοίκησης του υφιστάμενου νομικού προσώπου, θεωρείται ότι η περιουσία έχει καταληφθεί για την επιτέλεση των σκοπών του νομικού προσώπου και τηρείται κατά το δυνατόν ο οριζόμενος ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης (παρ. 3).

Τα ιδρύματα ή άλλα νομικά πρόσωπα, στα οποία καταλείπονται κοινωφελείς περιουσίες από κληρονομίες, κληροδοσίες ή δωρεές καθ' οιονδήποτε τύπο ή και ατύπως, υποβάλλουν αναγγελία υποχρεωτικά στην κατά περίπτωση αρμόδια αρχή.

Άρθρο 51

Για τη σύσταση κοινωφελούς ιδρύματος ως ιδιαίτερου νομικού προσώπου απαιτείται η έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου εκ του σκοπού Υπουργού. Με το π.δ. εκγρίνεται ο οργανισμός του ιδρύματος, ορίζονται οι όροι της διοίκησης και λειτουργίας του, ο τρόπος εκτέλεσης του σκοπού και κάθε άλλη απαιτούμενη για τη λειτουργία του λεπτομέρεια που δεν ρυθμίζεται από τη συστατική πράξη.

Προεδρικό Διάταγμα εκδίδεται και στην περίπτωση διάλυσης ιδρύματος, όταν προκύψουν οι λόγοι που ορίζονται στον οργανισμό του ή όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 1 του άρθρου 76 του παρόντος. Το προεδρικό διάταγμα λύσης εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού που είχε τυχόν υπογράψει το διάταγμα ίδρυσης. Τις περισσότερες φορές αυτός θα είναι ο συναρμόδιος ως εκ του σκοπού Υπουργός. Η διευκρίνιση όμως του νόμου κρίνεται αναγκαία για τις περιπτώσεις που έχει υπάρξει εν τω μεταξύ ανακαθορισμός των αρμοδιοτήτων των Υπουργών με αποτέλεσμα να δημιουργείται αμφιβολία ως προς το ποιος είναι αρμόδιος να επισπεύσει την έκδοση του διατάγματος διάλυσης. Το διάταγμα διάλυσης μπορεί να περιέχει προβλέψεις για το όργανο και τη διαδικασία εκκαθάρισης του ιδρύματος. Σε περίπτωση που δεν περιέχει τέτοιες διατάξεις ή αυτές είναι ελλιπείς, εφαρμόζονται τα άρθρα 72 έως 77 ΑΚ περί διάλυσης νομικών

προσώπων.

Άρθρο 52

Στο άρθρο 52 ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με τον Οργανισμό του ιδρύματος. Στην παρ. 1 ορίζεται το αναγκαίο περιεχόμενο του Οργανισμού, με τον οποίο μπορούν να συμπληρώνονται ελλείψεις της συστατικής πράξης. Προβλέπεται επίσης η τροποποίηση του Οργανισμού με την έκδοση π.δ..

Στην παρ. 2 ρυθμίζεται ειδικότερα το ζήτημα της τροποποίησης του οργανισμού, όταν καταλείπεται στο ίδρυμα «σημαντική χορηγία», με όρους που θέτει ο χορηγός για τη διοίκηση και λειτουργία του προς το σκοπό αξιοποίησης της χορηγίας. Εφόσον προκύψει αμφισβήτηση αρμόδιο για την επίλυσή της είναι το δικαστήριο του άρθρου 10.

Άρθρο 53

Στην παρ. 1 του άρθρου 53 ορίζεται ότι οι καταλειπόμενες κατά το άρθρο 50 περιουσίες εκκαθαρίζονται κατά τα άρθρα 41 και 42 και στην συνέχεια υπάγονται στην εποπτεία της αρμόδιας αρχής. Με την παρ. 2 διευκρινίζεται ρητά ότι ακόμα και ιδρύματα που εξαιρούνται, βάσει ειδικών διατάξεων, από την εποπτεία της αρμόδιας αρχής του νόμου αυτού, υπέχουν πάντα υποχρέωση υποβολής προς έλεγχο σε αυτήν του προϋπολογισμού και απολογισμού τους. Σημειώνεται ότι η ανωτέρω πρόβλεψη της παρ. 2 δεν θίγει το καθεστώς εποπτείας που ισχύει δυνάμει ειδικών διατάξεων για τα συγκεκριμένα ιδρύματα κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος κώδικα.

Άρθρο 54

Στο άρθρο 54 ρυθμίζονται θέματα συγχώνευσης ιδρυμάτων και σύναψης συμβάσεων στο πλαίσιο εκπλήρωσης του σκοπού τους.

Ειδικότερα, με την παρ. 1 επιτρέπεται η συγχώνευση ιδρυμάτων σε ένα ενιαίο ίδρυμα, κατόπιν συμφωνίας των διοικήσεών τους και έκδοσης π.δ.. Ο οργανισμός του νέου ιδρύματος πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία της συστατικής πράξης των συγχωνευόμενων ιδρυμάτων, να ορίζει τον ενιαίο σκοπό που πρέπει να ανταποκρίνεται πλήρως στη βούληση των ιδρυτών και να προβλέπει τα της διοίκησης και διαχείρισης της ενιαίας περιουσίας του νέου ιδρύματος, το οποίο αποτελεί καθολικό διάδοχο των συγχωνευομένων.

Με την παρ. 2 επιτρέπεται η σύναψη προγραμματικών και άλλων συμβάσεων του ιδρύματος με το Δημόσιο ή επιστημονικούς φορείς και άλλα νομικά πρόσωπα

ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου, που έχουν τον ίδιο ή συναφή σκοπό. Οι συμβάσεις εγκρίνονται από την αρμόδια αρχή και υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όταν ο προϋπολογισμός τους υπερβαίνει τα όρια που τίθενται στις κείμενες διατάξεις για τον έλεγχο των συμβάσεων του Δημοσίου. Σχετικές διατάξεις υφίστανται άλλωστε και στο άρθρο 100 του ν. 3852/2010, όταν πρόκειται για προγραμματικές συμβάσεις ιδρυμάτων με ΟΤΑ, τις επιχειρήσεις τους και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Άρθρο 55

Στο άρθρο 55 ρυθμίζεται η περίπτωση κατάλειψης περιουσίας σε ίδρυμα για την εκπλήρωση περισσότερων του ενός σκοπών, χωρίς να προκύπτει από τη συστατική πράξη η κατανομή της κατά σκοπό, οπότε κατανέμεται με απόφαση των διοικητών του ιδρύματος, που υπόκειται σε έγκριση της αρμόδιας αρχής (παρ. 1).

Με την παρ. 2 ορίζεται η ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 29, όταν το ίδρυμα εγκαθίσταται ως συγκληρονόμος.

Άρθρο 56

Στο άρθρο 56 ρυθμίζονται ζητήματα χορήγησης υποτροφιών από ιδρύματα.

Στην παρ. 1 ορίζεται η διαδικασία χορήγησης υποτροφιών, ανάλογα με το αν η συστατική πράξη προβλέπει τη διεξαγωγή διαγωνισμού ή όχι. Στην περίπτωση που δεν προβλέπεται διαγωνισμός, οι υποτροφίες χορηγούνται μετά από έγκριση της αρμόδιας αρχής, η οποία ελέγχει την τήρηση των όρων της συστατικής πράξης. Αν προβλέπεται διαγωνισμός, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 38. Ειδικότερα θέματα απονομής υποτροφιών από ιδρύματα μπορούν να ρυθμίζονται με την απόφαση της παρ. 6 του άρθρου 38. Τέλος, προβλέπεται ότι οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως και στις περιπτώσεις που με συστατική πράξη έχει ανατεθεί σε ιδρύματα η χορήγηση οικονομικών ενισχύσεων, βοηθημάτων και βραβείων. Εννοείται ότι ανάλογα με τη φύση των οικονομικών ενισχύσεων, βοηθημάτων και βραβείων θα πρέπει να γνωμοδοτεί η αρμόδια περιφερειακή υπηρεσία του εκ του σκοπού αρμόδιου Υπουργείου (π.χ. οικονομικές ενισχύσεις σε ασθενείς, απόρους), κατ' αναλογία προς την προβλεπόμενη στην παρ. 1 παροχή γνώμης της περιφερειακής υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων σε περίπτωση χορήγησης υποτροφιών.

Άρθρο 57

Στο άρθρο 57 προβλέπεται ότι, για την αξιοποίηση της περιουσίας τους, επιτρέπεται στα ιδρύματα, ένα ή και περισσότερα, να συνιστούν ειδικούς φορείς ή να αναθέτουν την αξιοποίηση αυτή σε υφιστάμενους φορείς ή επιχειρήσεις, μετά από έγκριση της αρμόδιας αρχής. Η διαχείριση και αξιοποίηση της περιουσίας από τους ειδικούς φορείς υπόκειται σε κάθε περίπτωση στον έλεγχο της αρμόδιας αρχής, έναντι δε αυτής ευθύνονται τα όργανα διοίκησης του ιδρύματος. Σε κάθε περίπτωση, η εγκριτική απόφαση της αρμόδιας αρχής μπορεί να ανακαλείται αν ο τρόπος διαχείρισης αποβαίνει ασύμφορος για το ίδρυμα.

Άρθρο 58

Σύμφωνα με την παρ. 1, για την εκποίηση και εκμίσθωση ακινήτων εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 42. Η απόκτηση ακίνητης περιουσίας από ίδρυμα υπόκειται στην έγκριση της αρμόδιας αρχής, για την οποία απαιτείται να αποδεικνύεται ότι προηγήθηκε έρευνα αγοράς και αξιολόγηση της καταλληλότητας του προς απόκτηση ακινήτου. Με την παρ. 3 προβλέπεται ότι για την σύναψη συμβάσεων εκτέλεσης έργων και λοιπών συμβάσεων έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 45, εκτός αν το ίδρυμα διαθέτει τεχνική υπηρεσία και είναι σε θέση το ίδιο να εκπονήσει τις σχετικές μελέτες και έργα. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η διεξαγωγή πρόχειρου διαγωνισμού κατά τις διατάξεις των παρ. 3 έως 5 του άρθρου 45 όταν ο προϋπολογισμός του έργου δεν υπερβαίνει το ποσό των εκατό σαράντα χιλιάδων ευρώ (140.000 €), χωρίς ΦΠΑ, ενώ η μελέτη και επίβλεψη του έργου ανατίθεται απευθείας όταν η σχετική δαπάνη δεν υπερβαίνει συνολικά το ποσό των είκοσι χιλιάδων ευρώ (20.000 €), χωρίς ΦΠΑ.

Στην παρ. 4 τίθεται απαγόρευση σύναψης συμβάσεων με τους διοικητές, διαχειριστές και υπαλλήλους του ιδρύματος καθώς και τους συγγενείς αυτών μέχρι τρίτου βαθμού, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα υπερτιμολόγησης και, συνεπώς, διασπάθισης της περιουσίας.

Στην παρ. 5 προβλέπεται η δυνατότητα έγκρισης Κανονισμών Ανάθεσης και Εκτέλεσης Έργων για επιμέρους ιδρύματα. Η έγκριση διενεργείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και αποσκοπεί στη δημιουργία κατ' ιδίαν πλαισίου που να λαμβάνει υπόψη την ιδιαίτερη φύση και τις ανάγκες των ιδρυμάτων.

Τέλος, στην παρ. 6 παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Οικονομικών για την

έκδοση απόφασης, με την οποία καθορίζονται οι αποδοχές των υπαλλήλων των ιδρυμάτων και οι αποζημιώσεις των μελών των διοικήσεών τους, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στην συστατική τους πράξη, προκειμένου να μην διασπαθίζεται η περιουσία του ιδρύματος με υπερβολικές δαπάνες μισθοδοσίας.

Άρθρο 59

Στο άρθρο 59 ρυθμίζονται τα καθήκοντα των διοικητών και διαχειριστών των ιδρυμάτων σχετικά με τη σύνταξη και την τήρηση του προϋπολογισμού τους, την αρμοδιότητά τους να αποφασίζουν για διάφορα θέματα (κατάρτιση όρων προκηρύξεων, διεξαγωγή διαγωνισμών κ.λπ.), τη σύνταξη και έγκριση απολογισμών και την επεξεργασία σχεδίων αξιοποίησης της περιουσίας.

Ο απολογισμός του ιδρύματος αναρτάται, προς το σκοπό της διαφάνειας, στο διαδικτυακό του τόπο και αποστέλλεται για ανάρτηση στο διαδικτυακό τόπο της αρμόδιας αρχής.

Η οικονομική διαχείριση των ιδρυμάτων είναι ετήσια μπορεί όμως με απόφαση της αρμόδιας αρχής να ορίζεται διαφορετικά, αν υπάρχουν ειδικοί λόγοι.

Ο προϋπολογισμός υποβάλλεται τρεις (3) μήνες πριν από την έναρξη του οικονομικού έτους και ο απολογισμός μαζί με τον ισολογισμό μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από τη λήξη του. Οι προϋπολογισμοί και απολογισμοί εγκρίνονται με πράξη της αρμόδιας αρχής, περαιτέρω δε ρυθμίζεται το ζήτημα της διοίκησης σε περίπτωση καθυστερημένης έγκρισης. Περαιτέρω με υπουργικές αποφάσεις μπορεί να ορίζονται οι λεπτομέρειες κατάρτισης των προϋπολογισμών και απολογισμών. Η αρμόδια αρχή μπορεί οποτεδήποτε να αποφασίζει τη διενέργεια έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου σε ίδρυμα.

Με την παρ. 6 επιβάλλεται υποχρεωτικός ετήσιος τακτικός έλεγχος της διαχείρισης ιδρυμάτων με ετήσια έσοδα περισσότερα από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ ή με ενεργητικό μεγαλύτερο από δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ, ενώ για μικρότερες περιουσίες διενεργούνται δειγματοληπτικοί έλεγχοι, εφαρμοζόμενων, για την υποβολή έκθεσης, το επανέλεγχο και τον καταλογισμό, των διατάξεων των παρ. 3 έως 6 του άρθρου 34. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να επεκτείνεται η διενέργεια τακτικού διαχειριστικού ελέγχου από ελεγκτικά γραφεία και σε περιουσίες με ετήσια έσοδα λιγότερα από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ ή με ενεργητικό μικρότερο από δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ.

Άρθρο 60

Στο άρθρο 60 ρυθμίζονται θέματα πιστώσεων και δαπανών.

Με την παρ. 1 ορίζεται ότι δεν επιτρέπεται καμία μεταβολή ή μεταφορά πιστώσεων από κεφάλαιο σε κεφάλαιο ή από άρθρο σε άρθρο του προϋπολογισμού ιδρύματος, χωρίς προηγούμενη έγκριση της αρμόδιας αρχής. Εφόσον όμως προκύψει ανάγκη πληρωμής έκτακτης και επείγουσας δαπάνης πέραν των προβλέψεων του προϋπολογισμού, το σχετικό αίτημα του ιδρύματος για την έγκριση της δαπάνης εγκρίνεται ή απορρίπτεται από την αρμόδια αρχή μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες, αλλιώς καταβάλλεται νομίμως.

Επίσης, με την παρ. 2 επιτρέπεται η εξόφληση χρεών προς το Δημόσιο, κατ' εξαίρεση του κανόνα ότι χωρίς αναγραφή στον προϋπολογισμό δεν επιτρέπεται η πραγματοποίηση καμιάς δαπάνης.

Στην παρ. 3 ορίζεται ότι δαπάνες που ενεργούνται κατά παράβαση των υφισταμένων διατάξεων ή της συστατικής πράξης ή του οργανισμού ή χωρίς την έγκριση του προϋπολογισμού ή με υπέρβαση των πιστώσεων που αναγράφονται σ' αυτόν, βαρύνουν αλληλεγγύως και εις ολόκληρο τους διοικητές ή διαχειριστές, που έδωσαν εντολή για τη δαπάνη και επιβάλλεται εις βάρος αυτών καταλογισμός με πράξη της αρμόδιας αρχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

Το Κεφάλαιο Θ' περιέχει διατάξεις για τις σχολάζουσες κληρονομίες, οι οποίες ρυθμίζονται κατά τρόπο παρόμοιο με τις κοινωφελείς περιουσίες, χωρίς όμως να αποτελούν οι ίδιες κοινωφελείς περιουσίες. Η σύνδεση αυτή πάντως δεν αποτελεί αυθαίρετη επιλογή, δεδομένου ότι ήδη, ο α.ν. 2039/1939, παράλληλα με το κύριο αντικείμενο του, είχε περιλάβει διατάξεις για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών προς το Δημόσιο, περί εκκαθαρίσεώς τους και περί του ευεργετήματος απογραφής, ενώ διάσπαρτα αναφέρεται σε σχολάζουσες κληρονομίες και στους κηδεμόνες τους.

Μέχρι σήμερα, οι βασικές ρυθμίσεις για τα θέματα των σχολαζουσών κληρονομιών, οι οποίες συνάπτονται με το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου, εξαντλούνται στα άρθρα 1865 έως 1870 του Α.Κ. και στο δεύτερο και τρίτο εδάφιο του άρθρου 118 του Εισαγωγικού Νόμου του Α.Κ., με τα οποία γίνεται παραπομπή

για ανάλογη εφαρμογή διατάξεων του α.ν. 2039/1939, που αφορούν στη διαδικασία και στον τρόπο εκκαθάρισης κληρονομιών προς το Δημόσιο χωρίς όρο, τη λογοδοσία του εκκαθαριστή, τον καταλογισμό, τις πειθαρχικές παραβάσεις και την επιβολή διοικητικών προστίμων και παρέχεται εξουσιοδότηση για την έκδοση διατάγματος σχετικά με τη διοικητική εποπτεία στους κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών, τις λεπτομέρειες διαχείρισης, τον τρόπο εκκαθάρισης και την αμοιβή τους (ισχύει σήμερα σχετικά το β.δ. 18-9/20-10-1947).

Ενόψει, λοιπόν, της καταργήσεως του α.ν. 2039/1939 μετά τη δημοσίευση του νέου κώδικα και της ανάγκης συστηματικής ενότητας των ρυθμίσεων, προκρίθηκε η ρύθμιση των θεμάτων της σχολάζουσας κληρονομίας μαζί με αυτά των κοινωφελών περιουσιών.

Άρθρο 61

Στο άρθρο 61 ορίζεται η έννοια της σχολάζουσας κληρονομίας και η διαδικασία διαπίστωσης του σχολάζοντος χαρακτήρα της.

Συγκεκριμένα στην παρ. 1 επιβάλλεται στις υπηρεσίες του δημοσίου και στα νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα, στα οποία περιέρχονται πληροφορίες για την ύπαρξη κληρονομίας χωρίς εμφανή κληρονόμο, η υποχρέωση ειδοποίησης της Δ/νσης Κοινωφελών Περιουσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην οποία είχε την τελευταία του κατοικία ο κληρονομούμενος, η οποία και έχει την αρχική ευθύνη εξακρίβωσης των στοιχείων της κληρονομίας. Ειδική πρόβλεψη γίνεται για τη Δ.Ο.Υ. του κληρονομούμενου, η οποία υποχρεούται να ενημερώσει την ως άνω αρμόδια υπηρεσία, αν διαπιστώσει ότι μετά την παρέλευση εξαμήνου από το θάνατο προσώπου δεν έχουν εμφανιστεί οι κληρονόμοι του για την υποβολή σχετικής δήλωσης φόρου κληρονομίας.

Με την παρ. 2 ορίζεται ότι, εφόσον από τα στοιχεία που συγκεντρώνει η Δ/νση Κοινωφελών Περιουσιών της Απ. Διοίκησης προκύπτει αρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών, διαβιβάζεται ο φάκελος για τον ορισμό κηδεμόνα, αλλιώς τον ορισμό και τις περαιτέρω ενέργειες διενεργεί η Απ. Διοίκηση. Η αρμόδια κατά τα ανωτέρω αρχή οφείλει να προβεί στις απαραίτητες προπαρασκευαστικές ενέργειες προκειμένου να εξακριβωθεί το κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου (π.χ. αναζήτηση πιστοποιητικού εγγυτέρων συγγενών). Όταν υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις που επιτρέπουν να πιθανολογηθεί σφόδρα ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος πλην του

Δημοσίου, δεν διορίζεται κληρονόμος και κατατίθεται κατευθείαν αίτηση στο αρμόδιο δικαστήριο για την αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου σύμφωνα με το 1868 Α.Κ. Αρμόδιο δικαστήριο είναι το δικαστήριο της κληρονομίας κατά το άρθρο 30 του Κ.Πολ.Δ. Πριν από την κατάθεση της αίτησης δημοσιεύεται πρόσκληση της αρμόδιας αρχής σε δύο ημερήσιες εφημερίδες πανελλήνιας κυκλοφορίας καθώς και στην ιστοσελίδα της αρμόδιας αρχής προκειμένου να λάβουν γνώση οι ενδιαφερόμενοι και να αναγγείλουν το κληρονομικό τους δικαίωμα, εφόσον αξιώνουν τέτοιο.

Στην παρ. 3 περιγράφεται η ακολουθητέα διαδικασία όταν από την προκαταρκτική έρευνα της αρμόδιας αρχής δεν μπορεί να πιθανολογηθεί με βεβαιότητα το κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου. Στην περίπτωση αυτή διορίζεται κηδεμόνας της κληρονομίας ο οποίος έχει τα καθήκοντα που ορίζονται με το νόμο, συμπληρωματικά δε εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1867 έως 1868 και 1870 του Αστικού Κώδικα.

Στην παρ. 5 ορίζεται ότι η αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος του δημοσίου ζητείται και όταν έχει παρέλθει διετία από το διορισμό του κηδεμόνα χωρίς να προκύπτουν συγκεκριμένα αποτελέσματα ενεργειών και πιθανολογείται ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο, οπότε θεωρείται περαιωμένη η διαδικασία, εκτός αν υπάρχει σχετική εκκρεμοδικία. Η διαδικασία των δημοσιεύσεων διεξάγεται πλέον από τη διοίκηση και έτσι συντομεύει και απλουστεύεται η δικαστική διαδικασία, αφού αποφεύγεται η διπλή ενασχόληση του δικαστηρίου και διεξαγωγή της ακροαματικής διαδικασίας σε δύο φάσεις. Μετά την αναγνώριση του δικαιώματος του δημοσίου, θεωρείται ότι η κληρονομία επάγεται στο Δημόσιο χωρίς όρο και αν απαιτείται η εκκαθάρισή της, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κεφαλαίου Δ'.

Άρθρο 62

Με το άρθρο 62 προβλέπεται ότι ο διορισμός του κηδεμόνα λαμβάνει χώρα με πράξη της διοίκησης, αντίθετα με το ισχύον καθεστώς που απαιτεί έκδοση με δικαστική απόφαση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ουσιαστική ελάφρυνση της δικαστικής λειτουργίας, αφού ο διορισμός αποτελεί κατ'ουσίαν διοικητική πράξη του δικαστηρίου (εξ ου και η μέχρι τούδε υπαγωγή του διορισμού κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας στην εκούσια δικαιοδοσία – άρθρο 813 ΚΠολΔ) και όχι ουσιαστική δικαιοδοτική κρίση, ενώ παράλληλα επισπεύδεται η διαδικασία διορισμού και

διοίκησης της κληρονομίας.

Σύμφωνα με την παρ. 1, ο διορισμός του κηδεμόνα διενεργείται μεταξύ των προσώπων του Μητρώου του άρθρου 16 από την αρμόδια αρχή, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, το οποίο διαπιστώνει το χαρακτήρα της κληρονομιάς ως σχολάζουσας. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του νόμου που αφορούν τον εκκαθαριστή, ήτοι η διαδικασία του διορισμού και η αποδοχή του κατά το άρθρο 17, οι λόγοι ανικανότητας διορισμού του άρθρου 18, οι λόγοι και η διαδικασία αντικατάστασης του άρθρου 19 και η παραίτησή του κατά το άρθρο 20. Ως προς τη διαχείριση της κληρονομίας και την εκποίηση και εκμίσθωση των στοιχείων αυτής εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 22 έως 24 για την εκκαθάριση περιουσιών που περιέχονται στο Δημόσιο χωρίς όρο, καθώς και τα άρθρα 26 έως 28. Ο ορισθείς ως κηδεμόνας ασκεί δημόσιο λειτούργημα και υπάγεται ως προς την άσκηση αυτού στην εποπτεία και τον πειθαρχικό έλεγχο της αρμόδιας αρχής και το λειτούργημα παύει όταν εξακριβωθεί η ύπαρξη κληρονόμου ή διαταχθεί από το δικαστήριο η εκκαθάριση της κληρονομίας, οπότε ο κηδεμόνας παραδίδει την περιουσία στον κληρονόμο ή τον εκκαθαριστή.

Άρθρο 63

Στο άρθρο 63 ρυθμίζεται η λογοδοσία του κηδεμόνα στην αρμόδια αρχή, με την ολοκλήρωση των καθηκόντων του. Επίσης, κατά τη διάρκεια της άσκησης του λειτουργημάτων του, οφείλει να υποβάλει στο πρώτο δίμηνο μετά το διορισμό του και στη συνέχεια κάθε χρόνο από το διορισμό του, ιδιαίτερο πίνακα με τα αναφερόμενα σ' αυτόν στοιχεία, ώστε να ενημερώνεται η αρμόδια αρχή για την πορεία της διοίκησης της κληρονομίας. Η αυξημένη υποχρέωση ενημέρωσης που επιβάλλεται στον κηδεμόνα έχει διττό στόχο: αφενός επιταχύνει την εξεύρεση και αναγνώριση του νόμιμου κληρονόμου (είτε πρόκειται για το Δημόσιο είτε για τρίτο πρόσωπο) και, αφετέρου, διευκολύνει την άσκηση της εκ του νόμου εποπτείας επί του έργου του κηδεμόνα.

Για την πληρωμή της αμοιβής και των δαπανών του κηδεμόνα, εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 30.

Άρθρο 64

Στο άρθρο 64 ορίζεται το περιεχόμενο του φακέλου και του Μητρώου Σχολαζουσών Κληρονομιών που τηρείται στην αρμόδια για την εποπτεία των κηδεμόνων αρχή,

σύμφωνα με την κατανομή αρμοδιοτήτων του άρθρου 2.

Οι διορισμένοι ως κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών οφείλουν να αναγγείλουν τα στοιχεία της παραγράφου 1 για την κατάρτιση του Μητρώου, μέσα σε έξι (6) μήνες από την ισχύ του νόμου. Τα στοιχεία υποβάλλονται και σε ηλεκτρονική μορφή, η παράλειψη δε αναγγελίας έχει τις συνέπειες που ορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 71 (επιβολή προστίμου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

Στο κεφάλαιο Θ' προσδιορίζονται οι πόροι για τη διοίκηση και εποπτεία των περιουσιών του νόμου, καθώς και για την τήρηση των Μητρώων των άρθρων 12 και 64.

Άρθρο 65

Στο άρθρο 65 ορίζεται ότι για τη δημιουργία και τήρηση σε ηλεκτρονική μορφή των Μητρώων κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών καθώς και για τα έξοδα διοίκησης και εποπτείας των περιουσιών του κώδικα προβλέπεται κάθε έτος ειδική δαπάνη στον κρατικό προϋπολογισμό. Στα έσοδα του προϋπολογισμού περιλαμβάνονται τα πρόστιμα που επιβάλλονται κατά το άρθρο 71, τα ποσά δικαιώματος χρήσης και αντιτίμου δαπάνης που επιβάλλονται κατά το άρθρο 14 καθώς και η ετήσια παρακράτηση που επιβάλλεται σε βάρος των ακκαθάριστων εσόδων των περιουσιών του παρόντος κώδικα για την αντιμετώπιση των δαπανών τους. Το ποσό που προκύπτει από το παραπάνω τέλος μπορεί να διατίθεται και για την κάλυψη αναγκών της αρμόδιας αρχής που ανακύπτουν στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων εποπτείας που προβλέπει ο παρών κώδικας (π.χ. έξοδα μετακίνησης για τη διενέργεια ελέγχων, πληρωμή εξόδων και δαπανών, υλικοτεχνική υποδομή).

Άρθρο 66

Στο άρθρο 66 προβλέπεται η σύσταση πάγιας προκαταβολής, κατά τις διατάξεις του ν. 2362/1995, υπέρ της αρμόδιας αρχής, με διαχειριστή το Διευθυντή της υπηρεσίας, για την πληρωμή κάθε είδους αμοιβών, δαπανών και εξόδων εκκαθάρισης περιουσιών, οι οποίες δεν διαθέτουν για εκταμίευση τα απαραίτητα χρήματα. Μετά την εκκαθάριση, τα ποσά που διατέθηκαν εισπράττονται από το ενεργητικό ή τα εισοδήματα της περιουσίας και επανέρχονται στο Δημόσιο. Η πάγια προκαταβολή διατίθεται επίσης για την πληρωμή κάθε είδους αμοιβών, δαπανών και εξόδων σχολαζουσών κληρονομιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι'

Στο Κεφάλαιο Ι' ορίζονται οι υποχρεώσεις διαχειριστών εν γένει των κοινωφελών περιουσιών και των πιστωτικών ιδρυμάτων στις οποίες κατατίθενται τα χρήματα των περιουσιών αυτών.

Άρθρο 67

Στο άρθρο 67 ορίζεται ότι οι καταθέσεις σε πιστωτικά ιδρύματα από διαχειριστές εν γένει των κοινωφελών περιουσιών γίνονται σε έντοκη κατάθεση όψεως, ταμειευτηρίου ή με προθεσμία. Ο διαχειριστής των ποσών ενημερώνει υποχρεωτικά και άμεσα τη δημόσια αρχή για τα στοιχεία του λογαριασμού ή των λογαριασμών. Ειδική υποχρέωση υφίσταται για τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία φυλάσσουν τίτλους υπέρ κοινωφελών περιουσιών να εισπράττουν, χωρίς ειδική εντολή, κατά τη λήξη τα μερίσματα ή άλλα ωφελήματα αυτών και να τα καταθέτουν στον οικείο λογαριασμό. Όταν υφίσταται επικαρπία ή καταπίστευμα επί κινητών αξιών ή μετρητών, η κυριότητα των οποίων καταλείπεται στο Δημόσιο ή υπέρ κοινωφελούς ιδρύματος ή κοινωφελούς σκοπού, αυτός που υποχρεούται να τα παραδώσει τα καταθέτει σε πιστωτικό ίδρυμα ή το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στη διαθήκη. Η μεταφορά ή μετατροπή των καταθέσεων εκ μέρους του πιστωτικού ιδρύματος γίνεται μόνο μετά από εντολή του δικαιούχου και ενημέρωση της αρμόδιας αρχής, αλλιώς τούτο υπέχει ευθύνη για την αποκατάσταση της ζημίας.

Άρθρο 68

Με το άρθρο 68 δίδεται στην αρμόδια αρχή καθώς και στα όργανα εκκαθάρισης και διοίκησης των κοινωφελών περιουσιών το δικαίωμα να ζητεί από κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατέχει πληροφορίες που αφορούν περιουσίες του κώδικα αλλά και να ενεργεί έλεγχο για την εξακρίβωση των περιουσιών αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ'

Στο κεφάλαιο ΙΑ' περιέχονται ειδικές δικονομικές διατάξεις που αφορούν δίκες με αντικείμενο τις κοινωφελείς περιουσίες.

Άρθρο 69

Στο άρθρο 69 ορίζεται ότι εκτός από τους εκκαθαριστές, εκτελεστές διαθήκης και διοικητές κοινωφελών ιδρυμάτων νομιμοποιείται και η αρμόδια αρχή να υποβάλει αιτήσεις, να εγείρει αγωγές, να επισπεύδει αναγκαστική εκτέλεση για την ικανοποίηση

δικαιωμάτων επί κοινωφελών περιουσιών και να ζητεί τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων για την εξασφάλιση αυτών. Νομιμοποιείται επίσης να ασκεί παρέμβαση με υποβολή προτάσεων σε κάθε στάση της δίκης, όταν η δίκη αφορά κοινωφελή περιουσία ή αφορά το κύρος των πράξεων κοινωφελών ιδρυμάτων. Επίσης νομιμοποιείται να επαναλαμβάνει τη δίκη ή να προσκαλείται για την επανάληψη της δίκης, αν επήλθε διακοπή δίκης στην οποία είναι διάδικος ένα από τα πρόσωπα της παραγράφου 1. Όλα τα εισαγωγικά δικόγραφα των αναφερόμενων στην παρ. 1 δικών των προηγούμενων παραγράφων κοινοποιούνται στην αρμόδια αρχή, επί ποινή απαραδέκτου της συζήτησης που εξετάζεται και αυτεπαγγέλτως. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις περί δικών και προθεσμιών του Δημοσίου (β.δ.26.6/10.7.1944).

Άρθρο 70

Για τη μείωση της γραφειοκρατίας και την οικονομική ελάφρυνση των περιουσιών προβλέπεται, στο άρθρο 70, η κοινοποίηση προσκλήσεων ή άλλων εγγράφων εκ μέρους της αρμόδιας αρχής προς τους εκκαθαριστές κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών, εκτελεστές διαθηκών, διοικητές ιδρυμάτων, κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών ή άλλα πρόσωπα, με τηλεομοιοτυπία ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2672/1998, ή με υπάλληλο της αρμόδιας αρχής και σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 47 έως 57 του Κώδικα Διοικητική Δικονομίας (ν. 2717/1999 - Α' 97).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ'

Στο Κεφάλαιο ΙΒ' ορίζονται οι πειθαρχικές παραβάσεις και οι επαπειλούμενες διοικητικές κυρώσεις, καθώς και οι ποινικές διατάξεις.

Άρθρο 71

Στο άρθρο 71 ορίζονται οι πειθαρχικές παραβάσεις δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου, που συμμετέχουν λόγω της υπηρεσίας τους στην εξακρίβωση ή στην εκκαθάριση των περιουσιών του παρόντος κώδικα καθώς και αυτών που ασκούν προσωρινή διοίκηση σύμφωνα με το άρθρο 5 και προβλέπεται η επιβολή πειθαρχικής ποινής προστίμου.

Επίσης ορίζονται οι διοικητικές ποινές (πρόστιμο) που επιβάλλονται σε εκτελεστές διαθηκών, διαχειριστές, κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών, διοικητές ιδρυμάτων

ή περιουσιών, για διάφορες παραβάσεις (μη παροχή στοιχείων διαχείρισης, μη υποβολή προϋπολογισμού και απολογισμού μέσα στις νόμιμες προθεσμίες, κ.ο.κ.), σε πιστωτικά ιδρύματα όταν τα όργανά τους δεν παρέχουν τις ζητούμενες από την αρμόδια αρχή πληροφορίες ή αρνούνται να συμμορφωθούν σε αίτημά της καθώς και σε συμβολαιογράφους, δικαστικούς γραμματείς και προξένους, που δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις του κώδικα.

Ορίζεται επίσης η υποχρέωση προηγούμενης ακρόασης (παρ. 3) για την επιβολή των διοικητικών ποινών, το όργανο επιβολής των προστίμων (αρμόδια αρχή, μετά από γνώμη του Συμβουλίου) και η είσπραξή τους με βεβαίωσή τους ως δημόσιων εσόδων. Η επιβολή του προστίμου είναι ανεξάρτητη από την τυχόν αστική και ποινική ευθύνη των ελεγχόμενων προσώπων.

Άρθρο 72

Με το άρθρο 72 θεωρείται ποινικό αδίκημα η παράνομη διακατοχή ή παρακράτηση περιουσιών του παρόντος κώδικα και η παρά το νόμο παράδοση από θεματοφύλακες και οφειλέτες αντικειμένων της περιουσίας σε αντιδίκους του Δημοσίου. Οι υπαίτιοι τιμωρούνται κατά τα άρθρα 258 (υπεξαίρεση στην υπηρεσία) και 259 (παράβαση καθήκοντος) του Ποινικού Κώδικα.

Επίσης, εφαρμόζονται και για τους εκτελεστές διαθηκών, διαχειριστές, εκκαθαριστές, κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών, διοικητές ιδρυμάτων και περιουσιών που έχουν διατεθεί υπέρ του Δημοσίου ή κοινωφελών σκοπών ή έργων, οι διατάξεις των άρθρων 235 έως και 263Α του Ποινικού Κώδικα (εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία), τα δε ως άνω πρόσωπα εξομοιώνονται για το αξιόποιο και τιμωρητό των εγκλημάτων αυτών με υπαλλήλους.

Τα κακουργήματα που τελούνται από τα παραπάνω πρόσωπα εκδικάζονται από το Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων (άρθρο 111 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας).

Τέλος, τιμωρούνται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 259 Ποινικού Κώδικα, εξομοιούμενοι με δημοσίους υπαλλήλους, οι εκτελεστές διαθηκών, εκκαθαριστές, διαχειριστές και κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών, διοικητές ιδρυμάτων που εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντα της θέσης τους ή να ενεργούν πράξεις διαχείρισης, παρά την αντικατάσταση ή παύση τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ'

Στο κεφάλαιο ΙΓ' περιέχονται ορισμένες κοινές διατάξεις για το σύνολο των περιουσιών που ρυθμίζονται από τον παρόντα κώδικα.

Άρθρο 73

Στο άρθρο 73 ορίζεται η τήρηση βιβλίων και στοιχείων σε κάθε περιουσία και ίδρυμα, που διέπεται από τον παρόντα νόμο, τα οποία υπόκεινται στον έλεγχο της αρμόδιας αρχής και χορηγείται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Οικονομικών για την έκδοση σχετικής απόφασης που θα ορίζει λεπτομέρειες εντός τριών μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Η ευθύνη για την τήρηση των παραπάνω βιβλίων και στοιχείων βαρύνει το όργανο διοίκησης ή εκκαθάρισης της περιουσίας.

Άρθρο 74

Στο άρθρο 74 τίθενται οι προϋποθέσεις για την διενέργεια συμβιβασμού, κατάργηση της δίκης και υπαγωγής των διαφορών σε διαιτησία εκ μέρους των κοινωφελών περιουσιών του παρόντος κώδικα.

Άρθρο 75

Στο άρθρο αυτό ορίζεται ότι στις δίκες κατά του Δημοσίου για την απόδοση κληρονομίας ή μέρους αυτής, το Δημόσιο θεωρείται καλής πίστεως νομέας της κληρονομίας. Επίσης, ορίζεται ότι το δικαίωμα προσβολής της διαθήκης για ακυρότητα, εφόσον με αυτή καταλείπεται περιουσία υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού, ασκείται εντός αποσβεστικής προθεσμίας πέντε (5) ετών από το χρόνο δημοσίευσης της διαθήκης, λόγω της ανάγκης της ταχείας κατά το δυνατόν επιλύσεως των σχετικών αμφισβητήσεων και για λόγους ασφάλειας δικαίου. Εφόσον το Δημόσιο υποχρεωθεί να αποδώσει την κληρονομία, δικαιούται τις δαπάνες εκκαθάρισης, διοίκησης και διαχείρισής της, οι οποίες βεβαιώνονται και εισπράττονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. και επιβάλλεται επ' αυτών η δέουσα φορολογική επιβάρυνση, η οποία προηγουμένως δεν είχε επιβληθεί (λόγου χάριν ΦΠΑ, από τον οποίο απαλλάσσεται το Δημόσιο).

Άρθρο 76

Με το άρθρο 76 θεσπίζεται ειδική περίπτωση διάλυσης περιουσιών, πέραν των ήδη οριζόμενων στον κώδικα ειδικών περιπτώσεων, εφόσον οι περιουσίες βρίσκονται σε αδράνεια για χρονικό διάστημα πέραν της πενταετίας. Για τη διάλυση αποφασίζει στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο του άρθρου 10, με την εκεί προβλεπόμενη διαδικασία, παράλληλα δε αποφασίζεται και η τύχη της περιουσίας και η διάθεσή της

προς εξυπηρέτηση του ίδιου ή άλλου κοινωφελούς σκοπού. Για τη διάλυση εκδίδεται, μετά την δικαστική απόφαση προεδρικό διάταγμα κατά το άρθρο 51. Δεν θεωρείται ότι υφίσταται αδράνεια και, συνεπώς, δεν τυγχάνει εφαρμογής η διαδικασία της παρ. 1, αν υπάρχει εκκρεμοδικία για αντικείμενα της περιουσίας, οπότε μπορεί τα δικαιώματα της περιουσίας να ασκεί στο δικαστήριο και η αρμόδια αρχή ή η αρχή που ασκεί ειδική εποπτεία, ακόμα αν δεν είναι διάδικος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΔ'

Στο κεφάλαιο ΙΔ' περιέχονται άλλες διατάξεις που σχετίζονται άμεσα με τις ρυθμίσεις του νόμου.

Άρθρο 77

Με το άρθρο 77 τροποποιούνται οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 808 και του άρθρου 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Η τροποποίηση του άρθρου 808 οφείλεται στη συχνή εμφάνιση περιπτώσεων στις οποίες πρόσωπα που δεν έχουν κοντινή συγγενική σχέση με θανόντες, εμφανίζονται ως κληρονόμοι τους, με ιδιόγραφες διαθήκες τις οποίες ευχερώς, με μάρτυρες συνήθως, αναγνωρίζουν ως κύριες, παρότι υφίστανται ισχυρές ενδείξεις περί πλαστότητας. Για το λόγο αυτό απαιτείται να τροποποιηθεί η ως άνω διάταξη και να διατάσσεται υποχρεωτικά γραφολογική πραγματογνωμοσύνη από το δικαστήριο, για την πλήρη διακρίβωση της γνησιότητας της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη, όταν εμφανίζεται ιδιόγραφη διαθήκη από πρόσωπο που δεν έχει με τον διαθέτη συγγενική σχέση τουλάχιστον τέταρτου βαθμού και δεν είναι σύζυγος αυτού. Εξ άλλου στην περίπτωση αυτή απαιτείται η υποχρεωτική πρόσκληση του δημοσίου στη σχετική δίκη, προκειμένου να διαφυλαχθούν τα συμφέροντά του, αφού, σε περίπτωση ακυρότητας της διαθήκης και ελλείψει άλλου κληρονόμου θα εκκαλείτο ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος στην έκτη τάξη (1824 ΑΚ).

Με τη παράγραφο 2 αντικαθίσταται το άρθρο 813 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, προκειμένου να προσαρμοστεί στη ρύθμιση του άρθρου 62 παρ. 1 του παρόντος, κατά την οποία ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας ορίζεται πλέον διοικητικά.

Άρθρο 78

Με το άρθρο 78 ρυθμίζονται ζητήματα που δεν ρύθμισε ο ν. 3852/2010 (Α' 87), με τον οποίο αναδιαρθρώθηκε η τοπική αυτοδιοίκηση, συγχωνεύθηκαν ΟΤΑ πρώτου

βαθμού και καταργήθηκε η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ως Β' βαθμός τοπικής αυτοδιοίκησης, αντικαταστάθισα από την Περιφέρεια, ενώ δεν ορίζεται στο νόμο αυτό, από ποια πρόσωπα αντικαθίστανται οι τοπικοί άρχοντες (πρόεδροι κοινοτήτων και μέλη κοινοτικών συμβουλίων, νομάρχες και μέλη νομαρχιακών συμβουλίων) που είχαν οριστεί στη διοίκηση ιδρυμάτων και λοιπών κοινωφελών περιουσιών. Σημειώνεται δε ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις είναι σύμφωνες με την υπ' αριθμ. 547/2012 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους η οποία απαντά στο ερώτημα του ποιο πρόσωπο θα μετέχει στις διοικήσεις των κοινωφελών ιδρυμάτων, μετά την εφαρμογή του ν. 3852/2010, στις περιπτώσεις που η οικεία συστατική πράξη ιδρύματος προβλέπει τη συμμετοχή Προέδρου και μελών Κοινοτικού Συμβουλίου καταργημένης Κοινότητας, Δημάρχου και μελών Δημοτικού Συμβουλίου καταργημένου Δήμου, καθώς και Νομάρχη και μελών Νομαρχιακού Συμβουλίου των καταργημένων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

Ειδικότερα, με τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου, τροποποιούνται τα άρθρα 81, 82, 83, 84, 160 και 163 του ν. 3852/2010 ούτως ώστε να οριστούν εκ του νόμου, στις περιπτώσεις που είναι απαραίτητο, οι αντικαταστάτες προσώπων που συμμετείχαν σε όργανα που καταργήθηκαν και να αποφευχθεί η γενικευμένη αμφισβήτηση και οι προσφυγές στη δικαιοσύνη. Δεδομένου δε ότι το κίνητρο ορισμού τοπικών αρχόντων στην διοίκηση ιδρυμάτων ήταν ο συναισθηματικός δεσμός του διαθέτη ή δωρητή με τις τοπικές υποθέσεις, πρέπει να ορισθούν πρόσωπα που συμμετέχουν μεν στην τοπική αυτοδιοίκηση, αλλά σε όργανα που βρίσκονται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στον τόπο που αποβλέπει ο σκοπός της κοινωφελούς περιουσίας (λ.χ. πρόεδροι και μέλη δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων αντί των δημάρχων και μελών δημοτικών συμβουλίων των διευρυμένων δήμων, οι οποίοι είναι πολύ πιθανό να μην κατάγονται από τον τόπο που αποβλέπει ο σκοπός του κληροδοτήματος, κ.λπ.)

Άρθρο 79

Με το άρθρο 79 μετονομάζεται η Δ/νση Εθνικών Κληροδοτημάτων του Υπουργείου Οικονομικών καθώς και οι αντίστοιχες Δ/νσεις των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων. Επίσης προβλέπεται η σύσταση τμήματος Μητρώου Κοινωφελών Περιουσιών – Σχολαζουσών Κληρονομιών στη Δ/νση Κοινωφελών Περιουσιών και οι αρμοδιότητές του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΕ'

Στο κεφάλαιο ΙΕ' περιέχονται οι ειδικές, μεταβατικές και τελικές διατάξεις του νόμου καθώς και οι καταργούμενες διατάξεις προγενέστερων νομοθετημάτων.

Άρθρο 80

Στο άρθρο 80 ορίζεται η αναπροσαρμογή των ποσών και χρηματικών ορίων του νόμου με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Άρθρο 81

Στο άρθρο αυτό ορίζεται ότι η τροποποίηση οργανισμών ή καταστατικών ιδρυμάτων που διέπονται από τον παρόντα κώδικα, και τα οποία έχουν στο παρελθόν εγκριθεί με τυπικό νόμο ή ισοδύναμη νομοθετική πράξη, μπορεί να τροποποιούνται και να συμπληρώνονται με προεδρικό διάταγμα.

Άρθρο 82

Ορίζεται, κατ' αρχάς, ότι οι διατάξεις του κώδικα εφαρμόζονται στις κοινωφελείς περιουσίες ανεξαρτήτως του χρόνου και του τρόπου έγκρισης της σύστασής τους. Εκκρεμείς, κατά την έναρξη ισχύος του κώδικα, διαδικασίες θεωρούνται έγκυρες, οι εφεξής διαδικαστικές ενέργειες όμως διεξάγονται κατά τις προτεινόμενες διατάξεις (παρ. 1). Επίσης, η νομική μορφή των ήδη υφιστάμενων περιουσιών δεν θίγεται από τις νέες διατάξεις (παρ. 2).

Οι διατάξεις του παρόντος κώδικα εφαρμόζονται και σε περιουσίες των οποίων η εποπτεία ασκείται από άλλη αρχή πλην αυτών που αναφέρονται στο άρθρο 2 (Υπουργός Οικονομικών ή Γ.Γ.Απ. Διοίκησης). Ειδικές διατάξεις σχετικά με την εποπτεία δεν θίγονται, αλλά μπορούν στο εξής να τροποποιούνται με προεδρικό διάταγμα προκειμένου να εναρμονιστούν με τις νέες διατάξεις (παρ. 3).

Επιπλέον, διευκρινίζεται, σύμφωνα και με τη σχετική νομολογία του ΣτΕ, ότι μέχρι την έκδοση των προβλεπόμενων από τον παρόντα κώδικα κανονιστικών πράξεων, συνεχίζουν να ισχύουν οι μέχρι τώρα διέπουσες τα αντίστοιχα ζητήματα πράξεις (παρ. 4).

Στην παρ. 5 προβλέπεται ότι μέχρι να συναφθεί η συμφωνία – πλαίσιο που προβλέπεται στο άρθρο 21, ο έλεγχος επί των κοινωφελών περιουσιών διενεργείται σύμφωνα με τις υφιστάμενες μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος κώδικα διατάξεις, ήτοι από την οικονομική επιθεώρηση του Υπουργείου Οικονομικών και το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών στο οποίο μπορούν να προσφεύγουν οι ίδιες οι

υπηρεσίες.

Μεταβατικό καθεστώς προβλέπεται και για το διορισμό των εκκαθαριστών, εκτελεστών, διαχειριστών κοινωφελούς περιουσίας ή ιδρύματος και κηδεμόνων σχολαζουσών κληρονομιών μέχρι τη συγκρότηση και έναρξη λειτουργίας του Μητρώου του άρθρου 16 (παρ. 6). Τα παραπάνω πρόσωπα επιλέγονται μεν από την αρμόδια αρχή αλλά με κλήρωση που διενεργεί το Συμβούλιο της αρμόδιας αρχής από τον πίνακα που τηρείται μέχρι σήμερα στο Υπουργείο Οικονομικών.

Με την παρ. 7 τίθενται οι μεταβατικές διατάξεις για τις υποθέσεις ελέγχου που έχουν ήδη παραπεμφθεί στην Οικονομική Επιθεώρηση, ενόψει και της ρύθμισης του άρθρου 21.

Τέλος, καταργούνται, πλην των ειδικότερα οριζόμενων σε άλλες διατάξεις του κώδικα, οι γενικές και ειδικές διατάξεις που αφορούν θέματα που ρυθμίζονται από τον κώδικα ή αντίκεινται στις διατάξεις του, ενώ κάθε παραπομπή στον α.ν. 2039/1939 ή γενικά στη νομοθεσία περί Εθνικών Κληροδοτημάτων, νοείται από την έναρξη ισχύος του παρόντος κώδικα ότι γίνεται στις αντίστοιχες διατάξεις αυτού.

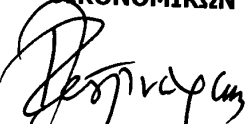
Άρθρο 83

Με το άρθρο 83 ορίζεται η έναρξη ισχύος του νέου κώδικα δύο (2) μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το μεταβατικό αυτό διάστημα κρίνεται αναγκαίο προκειμένου να υπάρξει ο απαραίτητος χρόνος προσαρμογής τόσο των ενδιαφερομένων όσο και της αρμόδιας αρχής στις προβλέψεις του νέου κώδικα.

Αθήνα, 27 Ιουνίου 2013

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

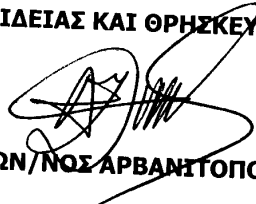
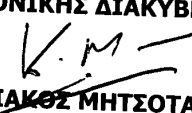
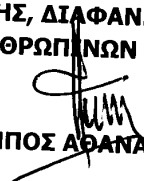
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΕΛΑΚΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΠΑΝΑΣΙΟΥ